

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

**Sexuální deviant, jeho aktivita a poznání,
zejména v kontaktu s dítětem.**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Antonín Olejníček

Vypracovala:
Lucie Punčochářová

Brno 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Sexuální deviant, jeho aktivita a poznání zejména v kontaktu s dítětem“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Brně, dne 23. dubna 2011

.....
Lucie Punčochářová

Poděkování

Děkuji panu PhDr. Antonínu Olejníčkovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěla poděkovat své rodině za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

Lucie Punčochářová

Obsah

Úvod	5
1. Co je sexuální deviace?	7
<i>Zavedení pojmu sexuální deviace, příklady definic</i>	
2. Rozdělení sexuálních deviací	11
2.1 Deviace v aktivitě	11
2.2 Deviace v objektu	14
2.3 Sexuální deviace u žen	17
3. Souvislost deviací s některými společenskými jevy	18
3.1 Deviace v médiích	18
3.2 Deviace, škola a prevence	18
3.3 Deviace a rodina	20
4. Osoba devianta	23
4.1 Charakteristika a možné motivace osoby devianta	23
4.2 Přiznání si sexuální deviace a svěření se	26
4.3 Odborná pomoc deviantům, léčba	26
5. Oběť devianta	29
5.1 Charakteristika a motivace oběti	29
5.2 Druhy následků po činu	30
5.3 Pomoc obětem, kde hledat pomoc	31
5.4 Legislativa a prevence	34
5.5 Mýty a fakta o zneužívání	37
6. Kazuistika	40
Závěr	44
Resumé	46
Anotace	47
Klíčová slova	48
Seznam použité literatury	49
Seznam příloh	50

Úvod

V poslední době skoro každý den slyšíme v televizi, rádiu nebo čteme v novinách, časopise či internetu, že se stal trestný čin, někdy se sexuálním podtextem. Tyto případy se netýkají jen dospělých osob. Čím dál více jsou tyto činy spáchány na dětech, které se nemohou bránit nebo dokonce často nerozeznají rozdíl mezi tím, co je ještě normální chování a co už se stává abnormálním nebo dokonce trestným. Takovýto čin většinou spáchá člověk, který si tuto abnormalitu více či méně uvědomuje, ale prostě si nemůže pomoci a zajde někdy až moc daleko. Tohoto člověka nazýváme sexuálním deviantem. A pokud stále bude chodit mezi námi, může se stát, že bude nebezpečný pro společnost i nadále. Ale ne všichni se sexuální deviací jsou nebezpeční. Někteří to v sobě ukrývají a své sexuální představy a preference vyvolávající u nich vzrušení až vyvrcholení, vyhledávají jinde.

Problematika ochrany společnosti před nebezpečnými jedinci jako jsou například sexuální devianti, spadá do oboru sociální pedagogika. Dané téma jsem si vybrala, protože jsem také matka malé dcery. I ona by se mohla stát obětí takového člověka. A také, abych zde uplatnila znalosti, které jsem v průběhu studia načerpala. Obor sociální pedagogika se nezaměřuje jen na jednotlivce, ale na celou společnost. Učí jedince jak zvládat životní situace, s kterými se denně setkává bez ohledu na věk. Velice záleží na lidech kolem něj, ale i podmínkách a prostředí, ve kterém se pohybuje a obklopuje ho. Sociální pedagogika učí jedince, jak se chránit před rizikovými vlivy. Pokud dojde k rozporu jeho osobních potřeb a zájmů s možnostmi společnosti, měla by ho podpořit v tom, jak toho dosáhnout. Měla by mu pomoci jak se vypořádat s životními úkoly, změnami a problémy v ohroženém prostředí. Hledat nejlepší formy náhrady různých nedostatků, především těm, kteří nedokáží sami spravovat své záležitosti.

Sociální pedagogika se zaměřuje také na roli prostředí ve výchově. Souvisí nejen s problémy rizikových, potencionálně deviantně jednajících, ohrožených nebo nějak znevýhodněných skupin, ale s celou populací ve smyslu vytváření souladu mezi potřebami jedinců a společnosti. Tím přispívá k optimálnímu způsobu života v dané době a daných společenských podmínkách. Nebezpeční agresori a sexuální devianti mohou způsobit ve společnosti velké materiální, duchovní i morální škody, a zejména také ohrozit lidský život, což vyvolává další sociální problémy ve společnosti.

Cílem bakalářské práce bude specifikovat ty sexuální deviace, které souvisí s dětmi jako objekty, s tím spojené pedofilie, sexuálního zneužívání, incestu, patologické

sexuální agrese a sadismu. Jakou má souvislost s médii, rodinou a školou. Jaká je prevence v současné době a co by se dalo ještě v prevenci zlepšit. Z analýzy dostupných dokumentů se pokusit charakterizovat osobu pachatele i oběti. Co vede a motivuje devianta ke spáchání těchto činů. Proč je pro tyto pachatele snadnou kořistí i dítě. A proč tak snadno podlehnou. Jaké mohou vzniknout následky pro oběti po činu a jaké signály by nás měli upozornit, že není něco v pořádku. Důležité je také uvést, kde vyhledat odbornou pomoc. Jak jsou u nás tyto činy zahrnuty do legislativy.

1. Co je sexuální deviace?

Slovo **deviace** pochází z latinského *deviare* = sejít z cesty, v dnešní sexuologii úchylky, které se dříve nazývaly perverze. Protože si každý společenský řád stanoví vlastní "sexuální normy", vytváří také vlastní sexuální deviace. Neexistují dvě kultury, ve kterých by se hodnotilo stejné sexuální chování stejně. Co platí v jedné za normální, může být v jiné deviantní nebo perverzní. Klíčem k pochopení deviace tedy není jedinec, který se odchyluje od normy, nýbrž společenský systém, který normu stanovil. Tam, kde nejsou žádné normy, nejsou ani deviace. A naopak, čím větší je počet norem, tím vyšší je také počet deviací.

Normalita sexuálního chování je formou chování ovlivňovanou kulturními normami, které mohou být zcela rozličně interpretovány z hlediska historického vývoje i příslušné kultury. Na definici sexuální normality nelze proto zaujímat jakýkoliv jednostranný pohled. Deviantní sexuální chování ještě nemusí nutně signalizovat přítomnost deviace a normální chování ještě není dostačujícím důkazem sexuální normality.

Jeden z nejvýznamnějších sexuálních vědců v německy mluvících zemích Eberhard Schorch, vymezil vznik dnešního pojmu deviací přesně od minulosti: "*Dlouhou dobu existovala sexuologie jen v podobě psychické sexuální patologie. Sexuální perverze byly izolovány, aby se staly předmětem výzkumu, bez vědeckého poznání pozadí normality, od kterého se odrážely. Sexuologie existovala výlučně jako sexuální patologie, nikoliv jako věda o sexualitě*". (Encyklopedie sexu, 410)

Definice pojmu deviace je zatíženo nesprávnou interpretací slova, vhodnější název je **parafilie**. Označení je uměle vytvořené z řeckých slov *para* = vedle a *filia* = láska, přátelství. Poprvé bylo toto označení zřejmě použito v anglickém překladu knihy *Sexual Aberrations*, vídeňského psychoterapeuta Wilhelma Stekela v roce 1925. Podle jiných zdrojů slovo navrhl Friedrich Krauss. Používali je i Sigmund Freud a sexuolog John Money. Zpočátku, do 50. let, bylo užíváno jen v některých odborných textech. V roce 1980 termín pronikl i do amerického *Diagnostického a statistického manuálu duševních poruch* (DSM).

V obdobném významu se užívá též termín **sexuální aberace**, který užíval rovněž Wilhelm Stekel. Mezinárodní klasifikace nemocí, poruch a stavů nazývá příslušnou

kapitolu „Poruchy sexuální preference“. V DSM jsou parafilie včleněny do kapitoly spolu s dalšími poruchami týkajícími se sexuality. (www.wikipedie.cz)

Sexuální deviace jsou zahrnuty do sekce poruch osobnosti a rozdělujeme je na deviace **v aktivitě** (voyerismus, exhibicionismus, frotérismus, tušérství, patologická sexuální aktivita, agresivní sadismus, sadismus a masochismus a jiné sexuální deviace) a deviace **v objektu** (pedofilie, fetišismus, transvestitismus, jiné deviace v objektu), **kombinované a polymorfní deviace** a vzácnější **sexuální deviace u žen**.

Parafilie můžeme také rozdělit na **perverze** (latinsky *perverto* = převracím), tedy sexuální projevy nevhodným způsobem a **inverze** (latinsky *inversio* = obrácení, převrácení), tedy sexuální projevy vůči nevhodnému objektu.

Dějiny perverze jako pojmu z lékařské klasifikace jsou velmi krátké, neboť sahají pouze do 19. století, kdy psychologové a sexuologové Krafft-Ebing a Havelock-Ellis katalogizovali to, co pokládali za odchylky od sexuální normy. Podle Krafft-Ebinga se soudilo, že: "*Perverzní je takové sexuální jednání, které provádí pacient při vyloučení všech ostatních forem pohlavního styku*". (Encyklopedie sexu, 411). Tehdy to znělo a zní to ještě dnes jako dobrá, liberální definice.

Jiná forma diagnózy, kterou nalézáme v dřívější sexuologické literatuře, zní: "*Za perverzní musí být považováno každé sexuální jednání, které nevede ke skutečnému koitu*." (Encyklopedie sexu, 411). To však je rovněž scestné, neboť polibek je sexuálním jednáním a nemusí vést ke koitu.

Třetí diagnóza, která se často objevovala v době zakládání sexuální vědy, byla následující: "*Perverze je sexuální jednání, ke kterému dochází mezi lidmi stejného pohlaví nebo mezi lidmi a zvířaty*." (Encyklopedie sexu, 411). To však také nesouhlasí, neboť převážná většina sexuálních jednání, která klasifikujeme jako úchylná, nemá za objekt vlastní pohlaví ani zvíře.

Nebylo by příliš těžké dodat i čtvrtou definici, která by uvedla všechny zakázané varianty sexuálních představ pod společného jmenovatele. Ale diagnostická praxe posledního desetiletí stále výrazněji dokazuje, že s výjimkou statistiky neexistuje žádná jasná hranice mezi normalitou a perverzí a i statistika vypovídá o zvyklostech v určité kultuře, ale nikoliv o chování v jiných kulturách.

Postupně se vyvinula představa, že perverzi lze definovat: „*jako nutkavý způsob odvrácení pozornosti od stavu, jenž by jinak navozoval děsivý pocit pohlavní úzkosti*“ (Encyklopedie sexu, 412). V tomto pojetí je typickou perverzí fetišismus. Může mít rozličné příčiny, vznikající po celý život jedince.

Parafilici jsou někdy mylně pokládáni za násilníky. Většina těchto lidí se se svými erotickými touhami, fantaziemi či praktikami vyrovná bez porušení zákona v ústraní nebo s odpovídajícím partnerem.

Tradičně se za sexuální deviaci, považovalo takové trvalé sexuální zaměření, které se odchylovalo od tradičně pojaté normy definované jako: být přitahován a vzrušován dospělou osobou opačného pohlaví (narušeno u deviací v objektu), směřovat cestou nenásilného sblížení k uskutečnění oboustranně chtěného koitu, přičemž má být přítomna tendence k vytvoření trvalého partnerství (narušeno u deviací v aktivitě).

Pro pochopení toho, co je a co není parafilie, musíme zejména rozlišovat sexuální deviaci a sexuálně deviantní chování osoby normálně sexuálně utvářené, tedy takové, která má normální sexuální motivaci. Výraz „*sexuální motivace*“ se dnes užívá prakticky jako synonymum staršího pojmu „*pohlavní pud*“. Sexuální deviací tedy rozumíme trvalou charakteristiku daného jedince.

Není žádnou výjimkou, že se sexuálního deliktu dopustí i osoba "*sexuálně normální*", tedy taková, která není nositelem žádné deviace. Sexuálně deviantní chování se může také objevit u osoby, která vůbec není deviantem. Pak může jít o zmíněné náhražkové sexuální chování člověka, který ve své sexuální sféře má různě silně vyjádřeny deviantní rysy (nemůžeme tak vyloučit, že nějaký sexuálně deviantní rys, třeba velmi slabý, není přítomen u každého člověka).

K sexuálně deviantnímu chování může dojít i bez jakékoliv sexuální motivace, na základě motivace nesexuální, například sadistické nebo masochistické chování prostitutky nebo prostituta na klientovu objednávku. Pouhé prokázání toho, že došlo k sexuálně deviantnímu chování (pohlavní zneužití, znásilnění, týrání sexuálního objektu), ještě neznamená automaticky důkaz přítomnosti sexuální parafilie. Toto posouzení, zda k takovému, mnohdy trestnímu jednání, došlo v důsledku parafilie, nebo z jiných motivů, bývá součástí znaleckého zkoumání.

U některých typů sexuálních deliktů to je dokonce častěji jedinec sexuálně normální (incest, znásilnění), jindy se dopustí určitého deliktu sexuálně normální jedinec vzácně. U takových pachatelů sexuálního deliktu pak předpokládáme přítomnost výše zmíněných deviantních rysů v osobnosti, spadající ještě do širší sexuální normy. Jindy se nositel určité deviace sexuálního deliktu společensky odsuzovaného a mimořádně závažného, dopustí zcela výjimečně nebo vůbec ne, pokud není zatížen nějakou další poruchou duševního zdraví.

Zvláštní skupinu sexuálních delikventů činí sexuálně normální osoby trpící duševní chorobou (většinou schizofrenií, nebo manickou fází bipolární poruchy). U nich dokonce může dojít k sexuálnímu deliktu i v případě, že v jejich osobnosti není ani žádný sexuálně deviantní rys.

Za neobvyklé lze považovat obrovské množství sexuálních impulzů, fantazií nebo praktik. Odborníci připouští, že každý člověk inklinuje k nějaké úchylce. Pokud však nejde o společensky nepřipustné úchylky, jako jsou nekrofilie, pedofilie či jiné úchylky ohrožující zdraví lidí, pak záleží na obou partnerech, k čemu jsou ochotni přistoupit. Nesmí si však toto chování vynucovat násilím. Jde tedy o vzájemnou toleranci. Lidé s takovou nezvyklou sexuální potřebou tak mají na výběr ze dvou možností, buď své potřeby budou v sobě potlačovat, nebo si najdou stejně zaměřeného partnera.

2. Rozdělení sexuálních deviací

V naší kultuře a společnosti se očekává, že zdravý člověk usiluje při uspokojování své touhy o pohlavní styk s přibližně stejně starou osobou druhého pohlaví. Pokud se tato touha změní a místo touhy po pohlavním styku nastoupí touha po jiné činnosti, jako je u sadistů přání někoho bít nebo u masochistů přání být bit, pak hovoříme o **perversio in actu**.

A naopak, pokud se změní sexuální touha, cíl tak, že na místo toužení po člověku stejného věku a druhého pohlaví nastoupí touha po jiném sexuálním objektu, například po mladším nebo mnohem starším člověku, člověku stejného pohlaví, zvířeti, mrtvém, části těla místo po kompletním člověku, nebo po předmětu, pak hovoříme o **perversio in objecto**.

2.1 Deviace v aktivitě

Perversio in actu (z latinského překroucení činnosti, přesunutí sexuální činnosti). Deviace v aktivitě jsou charakterizovány jako **poruchy ve způsobu dosahování sexuálního vzrušení a uspokojení**. Mezi jejich hlavní představitele lze zařadit:

Voyeurismus* - **vzrušení je dosahováno sledováním intimního počínání nic netušících anonymních objektů spojený většinou s masturbací. Existují i další alternativy blízké voyerismu jako *skoptofilie* (pozorování nahých objektů), *mixoskopie* (pozorování souložících párů), *piktofilie* (preference obscénních nebo pornografických obrazů či videonahrávek, sám nebo s partnerem).

Exhibicionismus* – pro tyto pachatele je typické **odhalování a vystavování lidského těla, zvláště prsů a genitálií, pohledům, buď za účelem sebeukájení s masturbací nebo bez masturbace, nebo jako rituální kultovní jednání před neznámými. Patří mezi nejčastěji se vyskytující sexuální deviace.

Frotérismus* - **vzrušení je dosahováno třením se o anonymní, neznámé ženské objekty v tlačenících, frontách, v tramvajích. Předstírají, že se těla ženy dotýkají svým penisem náhodou a neúmyslně, nicméně tato činnost jim přináší vzrušení a nezřídka končí i ejakulací na šaty dotýčných objektů.

***Tušerství - Vzrušení dosahuje doteky intimních míst anonymních ženských objektů.** Tento deviant obvykle jakoby náhodou sáhne v parku či v dopravním prostředku na ňadro, hýždě či genitál kolemjdoucí neznámé ženy. Někdy přitom realizuje své doteky zezadu.

***Sadismus - je sexuální potěšení při způsobování bolesti jinému jedinci. U sadismu je vzrušení dosahováno dominancí, totální kontrolou objektu.** Sadista je vzrušován fyzickým a duševním utrpením oběti a pocitem, že oběť je plně v jeho moci.

***Masochismus - je opak sadismu. Je to sexuální potěšení, při kterém je jedinec vzrušen bolestí, která je mu způsobována. U masochismu je vzrušení dosahováno totálním odevzdáním se partnerovi, vlastním ponižením či utrpením.**

Sadismus i masochismus se v jistém smyslu doplňují a vyskytují společně. Pak mluvíme o *sadomasochismu* (někdy se může jedinec chovat masochisticky, jindy pak sadisticky, nebo mění roli i během jednoho styku).

Jiné poruchy:

***Erotografomanie - označující posedlost psaním erotických dopisů.** Dopisy jsou většinou anonymně zasílány známým, přátelům nebo nepřátelům, někdy i slepě lidem, kteří mu jsou zcela neznámí.

***Pornolalie, sklon k obscénním telefonním rozhovorům,** u kterých volající oslovuje volanou osobou většinou "ty" a klade jí otázky intimní povahy.

Klysmafilii - označujeme vaginální nebo anální stimulaci přijímání klystýru,** obvykle naplněného teplou vodou, ale někdy i jinými látkami (čaj, alkohol, vzduch). Podobné rysy jako klysmafilie má i ***uretrální manipulace, kde je erotický zájem koncentrován na oblast močové trubice, respektive její dráždění pomocí vsunování objektů (prstů, drátů, svíček, tužek apod.).

U těchto deviací se stává objektem většinou ženské pohlaví, ale u voyerismu, exhibicionismu, tušerství nebo frotérismu nejsou výjimkou ani dětské objekty. Tyto deviace nejsou nějak zvláště nebezpečné a nezanechají na oběti větší psychické nebo fyzické stopy. Pokud bychom se zaměřili více na děti jako objekty těchto osob, můžeme nalézt spojitost s těmito sexuálními aktivitami:

***Patologická sexuální agresivita - sexuálního vzrušení a uspokojení je dosahováno překonáváním odporu napadené anonymní oběti s minimalizací její spolupráce.**

Je typická pro českou sexuologickou školu, která rozlišuje dva typy sexuálních agresorů: **praví sadisti** s evidentní preferencí sadistických témat a **patologičtí sexuální agresoři**.

Není zde zřejmá žádná sadistická vloha v pravém slova smyslu (pachatel oběť netrýzní a neprodlužuje její utrpení). Tato deviace přesto patří k nejnebezpečnějším deviacím.

Nelze však předpokládat, že každý, kdo se dopouští sexuálního násilí, je deviantem. Lze naopak předpokládat, že většina pachatelů trpí jinou než sexuální poruchou, například poruchou osobnosti, mentální retardací či intoxikací. Podle Zvěřiny jen malá část pachatelů trpí patologickou sexuální agresí či sadismem.

***Agresivní sadismus** - sexuální agresoři jsou charakterizováni jako jedinci, kteří se dopouštějí vůči objektu sexuálně ofenzivního chování, přičemž se oběti v nejširším slova smyslu dotýkají jakkoli, kdekoli a čímkoli. U sadismu je **vzrušení dosahováno dominancí a totální kontrolou objektu**. Sadista je vzrušován fyzickým a duševním utrpením oběti a pocitem, že oběť je plně v jeho moci.

Autoři rozlišují kategorie deviantních sexuálních agresorů na ty:

- kteří směřují k osahávání klínu oběti
- již usilují o genitální spojení
- kteří usilují o znehybnění oběti.

V některých aspektech můžeme k sexuálním agresorům zařadit i tzv. **agresivní sadisty** (někdy se pro jejich označení užívají i termíny útočný či predátorský sadista), tedy devianty, kteří pro **dosažení vzrušení potřebují objekt svého zájmu před stykem, během něho či místo styku, učinit nehybným**. Do stejné kategorie patří většina sexuálních vrahů. Nejde primárně o zabití, ale o znehybnění. Pro tyto devianty je důležitá především možnost s obětí libovolně manipulovat.

V jejich anamnéze můžeme nalézt i jiné deviace jako exhibicionismus, voyerismus, fetišismus, extrémní krutost ke zvířatům, zakládání požárů v dětství. Téměř v polovině případů na sebe upozornil již v minulosti spácháním nějakého méně závažného deliktu.

Zvláštní formou sadismu, zaměřeného především na děti a dospívající, je tzv. **sadismus pseudopedagogický**. Hlavním znakem tohoto druhu sadismu je **důraz na poslušnost a disciplínu**. I v rodině se může jedinec trpící touto poruchou projevit

extrémním důrazem na podřízenost, disciplínu a poslušnost, snahou o dominanci nad objektem, a to ve vztahu jak k partnerce, tak i k dětem. Tyto jedinci vyhledávají takové profese, které jim umožňují realizaci potřeby moci nad lidmi, a proto se s nimi často setkáváme v profesích učitelských či vychovatelských. Násilí, které sadisté tohoto typu využívají, může být přitom jen mírné nebo symbolické, jindy může být jejich chování zdrojem dlouhodobého utrpení podřízených objektů.

2.2 Deviace v objektu

Perversio in objecto (z latinského překroucení, zvrácení objektu, přesunutí sexuálního objektu). Jako deviace v objektu označujeme kvalitativní poruchy sexuální motivace charakterizované **neadekvátním zaměřením erotické touhy**, tedy tím, na jaký objekt je orientována sexuální touha. Patří sem především fetišismus, transvestitismus, pedofilie, incest a jiné deviace v objektu.

***Fetišismus - přesun sexuálního cíle z živého člověka druhého pohlaví na neživé předměty nebo části těla, to co sexuální objekt nahrazuje**, např. na část těla, vlastnost, kus oděvu nebo jiný objekt.

***Transvestitismus** - označován také jako tzv. velký fetišismus. Vzrušení je dosahováno **převlékáním se do šatů opačného pohlaví a eventuálně i vystupováním v roli opačného pohlaví**. Pocit příslušnosti k vlastnímu pohlaví přitom nebývá podstatně narušen, muž se i přes dámské oblečení a vystupování cítí i nadále mužem, obvykle působí i dostatečně maskulinním dojmem. V tomto se zásadně liší od **transsexuálů**, kde nacházíme plné rozpojení biologického a psychologického pohlaví. Cítí se vnitřně příslušníky opačného pohlaví. **Transsexualismus je poruchou sexuální identity** a neřadí se k sexuálním deviacím v pravém slova smyslu.

***Pedofilie** - jde o **sexuální orientaci na nezralé objekty, erotické zaměření na objekty v prepubertálním věku** (tedy na chlapce a dívky bez znaků dospívání). Nejčastější je zde zaměření na děti ve věku 5 - 12 let. Preferují jak fyzickou nezralost objektu, tedy nepřítomnost sekundárních pohlavních znaků (chybí pubické ochlupení, prsa u dívek, u homosexuálních pedofilů například nepřítomnost ejakulace, ochlupení), tak i jeho dětské chování. Rozeznáváme pedofilii heterosexuální, homosexuální a bisexuální. Poslední skupina je pravděpodobně nejmenší. Heterosexuální pedofilové

preferují většinou dívky ve věku 6-11 let, zatímco homosexuální pedofilové spíše starší objekty, s preferencí chlapců kolem 12 let.

Pedofilní chování **není totožné s pohlavním zneužíváním**. Objekt mladší patnácti let může mít zřetelné sekundární pohlavní znaky a je přitažlivý pro normálně sexuálně utvářeného muže, může dojít k pohlavnímu zneužívání a naopak osoba starší patnáct let nemusí mít zřetelně vyvinuty druhotné pohlavní znaky a je tak přitažlivá pro pedofila, který se však nedopouští pohlavního zneužívání.

U mužů zaměřených na dospívající dívky, tedy na dívky se znaky pohlavního dospívání s náznakem prsů, pubického ochlupení, mluvíme o **hebefilii**.

U mužů zaměřených eroticky na hochy, tedy na chlapce s naznačeným pubickým ochlupením, eventuálně už se schopností ejakulace, mluvíme o **efebofilii**.

Většina pedofilů je schopna uskutečňovat pohlavní styk s dospělou osobou, jsou schopni se oženit a založit dobře fungující rodinu. Na vlastních dětech se pohlavního zneužívání nedopouštějí, u nevlastních dětí tomu tak není. Ale existují i výjimky.

Společenská nebezpečnost nenásilného pedofilního chování bývá přeceňována, čistý pedofil dítěti neublíží. Jeho osobnost je strukturována podobně jako osobnost dítěte, mimořádné porozumění dětem, pedagogické aktivity, práce s mládeží, jsou mezi dětmi oblíbení. Pokud se pokusí o praktiky dítěti nepříjemné, jde většinou o kombinovanou deviaci – **pedofilní sadismus**.

***Incest** - jedná se o **sexuální styk s blízkým příbuzným**. Děti jsou ohroženy incestem častěji než zlomeninou nebo zánětem slepého střeva. Protože pachatelem není většinou cizí člověk, nýbrž osoba, kterou milují, je takto vzniklá jizva na duši obzvlášť bolestná. Tyto vztahy se vyskytují hlavně v rodinách nestabilních, sociálně slabých nebo narušených, často v rodinách alkoholiků. Dominantní formou je pohlavní styk mezi dcerou a otcem, většinou dívek v pubertě. Častější formou vztahu mužské rodičovské postavy k dceři je pseudoincestní vztah otčíma k nevlastní dceři. Ti jsou nebezpeční z hlediska možného pohlavního zneužívání dětí obou pohlaví. Homosexuální vztahy otce k synům jsou méně časté, častější jsou pohlavní zneužívání chlapců partnery jejich matek a nevlastními otci.

Existují i incestní vztahy sourozenců, dominuje zde pohlavní styk starších bratrů s mladšími sestrami. Nebezpečnost takového jednání je poměrně malá. Většina pachatelů incestu není motivována sexuální deviací – pedofilie je zde výjimečná, protože většina obětí je v pubertě nebo v dospívání.

Jiné deviace v objektu - pro některé deviace v objektu se pro jejich specifičnost nebo nezvyklost objektů (mrtvého těla, zvířete, moči či výkalů) vžil samostatný název. Objektem deviantního erotického zájmu se však mohou stát mnohé další předměty či činnosti.

***nekrofilie** - při nekrofilii je preference střídání od prosté **touhy být v přítomnosti mrtvého těla a fascinace vším kolem pohřbů a mrtvol až po aktivity zahrnující libání, objímání, cunnilingus i vaginální či anální soulož s mrtvým tělem**. Není proto překvapivé, že nekrofilové si vybírají povolání, které jim umožňují naplňování uvedených potřeb.

***zoofilie** (starší názvy jsou zooerastie, bestialita, bestiosexualita, sodomie, bestiofilie). Tato deviace je charakterizována **preferencí zvířat jako sexuálních objektů**. O deviaci mluvíme tehdy, kdy jedinec preferuje sexuální kontakty se zvířaty i v případě, kdy je dostupný adekvátní lidský sexuální partner.

***pyrofilie** - **sexuální vzrušení vyvoláno ohněm**, přičemž je nezdědka spojeno i se zakládáním požárů. Výskyt je poměrně ojedinělý, ne každé založení požáru má sexuální motivaci.

***myzofilli** - zaměření **na nečistotu na těle partnera nebo na prostředky menstruační hygieny**,

***ekrementofilii** – **sexuální vzrušení vyvoláváno močí či výkaly a manipulací s nimi**, eventuálně devianta vzrušuje být pomočen či pokálen partnerem. Někdy se vyskytuje i v rámci sadomasochistických rituálů,

***akrotomofilii** - **zaměření na partnery s amputovanými končetinami**, eventuálně na protézy amputovaných končetin,

***somnofilii** - erotické **zaměření na spícího partnera**,

***statutofilii** - erotický **zájem o sochy**.

Někdy se setkáváme i s kombinací několika deviantních preferencí vyskytujících se současně. V těchto případech jde o tzv. **kombinované sexuální deviace**. Pokud pozorujeme velmi mnohotvárné deviantní aktivity, hovoříme o **deviaci polymorfní** (mnohostranné).

2.3 Sexuální deviace u žen

K nekonformním sexuálním projevům žen je obecně společnost podstatně tolerantnější než k deviantnímu chování mužů. Pokud bude deviantní žena exhibovat z okna svého bytu, asi se málokterý kolemjdoucí muž bude cítit sexuálně ohrožen a je asi málo pravděpodobné, že vyhledá policii a oznámí její chování. Rovněž starší pán nabízející na hřišti bonbony holčičkám bude nápadnější než žena s podobným chováním. Tyto postojové názory odráží i móda, muž v ženských šatech asi na ulici vyvolá všeobecnou pozornost, než žena v kalhotách. Ty jsou už desetiletí naprosto běžným jevem. Ženy jsou dodnes vnímány spíše jako oběti sexuální dominance a násilí ze strany mužů.

Zmínky o sexuálních odchylkách u žen jsou velmi vzácné a jako pachatelé sexuálních deliktů jsou naprostou výjimkou a pokud jsou za podobný trestný čin vyšetřovány, je méně pravděpodobné, že budou také souzeny a odsouzeny. Sexuální delikventky však přesto existují, i když je jich méně než mužů.

Vyskytují se u nich pedofilní delikty nejčastěji incestního typu, a to jak na dívkách, tak i chlapcích. Nejde o jednorázový akt, ale opakované aktivity. Při sexuálně násilných činech jsou spíše odsouzeny pro napomáhání trestné činnosti jako spolupachatelky muže, který se dopustil znásilnění.

Sexuální delikventky existují, ale je otázkou, nakolik jsou sexuálně deviantní. Většina pachatelů netrpí deviací v pravém slova smyslu. U vyšetřovaných pachatelek se setkáváme spíše s poruchou osobnosti, mentální retardací, závislostí na alkoholu nebo drogách. Některé deviace se však u žen mohou vyskytovat relativně častěji, a to zvláště ty, které jsou spojeny se svazováním a podrobením se.

3. Souvislost deviací s některými společenskými jevy

3.1 Deviace v médiích

Důležitou roli dnes hraje ve společnosti televize, rádio, tisk a hlavně internet. Spousta lidí si pod vlivem médií vytváří na určité skutečnosti svůj názor. V případě deviací a hlavně těch sexuálních dochází v médiích k jednoznačné převaze negativních informací.

Nemalou roli také sehrávají v souvislostech s některými kauzami média, která se dotýkají v dnešní době mnoha případů únosů, znásilnění či vražd dětí. Média ale někdy tyto případy zveličují. To může zapříčinit přehnanou reakci na některé sociální skupiny, založenou na falešném nebo zveličeném dojmu, že chování nějaké jiné skupiny je nebezpečné a je hrozbou pro společnost. Zkusme si představit společnost, která by tvrdě odsuzovala jakoukoliv sexuální myšlenku ohledně běžných heterosexuálních vztahů, a všude by se tvrdilo, že např. muž, představující si vnadnou ženu v jemu příjemné sexuální fantazii, jednou nějakou ženu znásilní nebo jí jinak ublíží.

3.2 Deviace, škola a prevence

Ve školách a zařízeních zabývajících se činností s dětmi by měla být informovanost o sexu a s tím souvisejících sexuálních deviacích více než okrajová a pracovníci by měli s dětmi o tomto problému hovořit. Informovanost je často malá a neodborná. Hodně také záleží na věku dítěte, ale nějakou formou by měli děti upozornit a varovat. Každý hodný strejda, který nabízí bonbony, nebo chce něco ukázat, nemusí být ten hodný strejda, ale klidně zlý pán. Nemusí to ani být jen nějaký neznámý člověk, ale klidně i ten hodný pan učitel, kamarád ze sousedství, vychovatel, instruktor nebo trenér.

Může se zdát, že zastoupení jinak sexuálně orientovaných osob je v zařízeních zabývajících se pedagogickou činností procentuálně vyšší než v běžné populaci. Tuto domněnku můžeme také aplikovat i na studenty pedagogických oborů. Muž, který se chce stát pedagogem a má k dětem pozitivní vztah se může zdát až podezřelý, přitom se ale vůbec nemusí jednat o jinak orientovaného jedince. Lidé si všeobecně volí takové zaměstnání a profesi, která ho bude nějak těšit a naplňovat. A proto si také třeba pedofilové ať už vědomě či podvědomě, volí často takové zaměstnání, kde mohou přijít do kontaktu s dětmi.

Člověk, kterého k dětem táhne pedofilní složka jeho sexuality a který si zaměstnání zvolil, aniž by si to uvědomil, může z neznalosti situace napáchat nemalé škody. Případů pedagogů, kteří zneužijí dítě, je každý rok několik. Svou profesi si jistě nezvolili proto, aby mohli děti zneužívat. Tím, že o sobě nikdy nepřemýšleli ve světle možné odlišnosti své sexuální orientace, se nakonec dostali do situace, kterou nezvládli.

Podobná je situace z hlediska informovanosti nositelů sexuálních deviací i na základních a středních školách. Již tam si může dospívající jedinec všimnout, že se mu děti líbí „tak nějak jinak“. Nikdo však tyto mladé dospívající neinformuje o tom, že mohou mít i jinou sexuální orientaci než heterosexuální, případně homosexuální. Dnes se již otevřeně hovoří o homosexualitě, není proto důvod, proč by se stejně otevřeně nemohlo mluvit i o sexuálních deviacích. Mladý člověk, který podvědomě cítí, že ho vzrušuje něco „zakázaného“, pak může nabýt dojmu, že nemá jinou možnost, než tyto zvnitřněné představy společnosti realizovat.

Předcházení pohlavního zneužívání dětí spočívá v podstatě pouze v jejich informování o nebezpečích, která jim hrozí od dospělých deviantů. Klade se důraz na to, že by nikdo neměl sahat na jejich tělo, pokud jim to je nepříjemné a nelíbí se jim to. Nikdo však preventivně nepracuje s potenciálními nositeli sexuálních úchylek, nepřipravuje mladé lidi na to, že i oni sami nebo jejich přátelé se možná budou muset vyrovnávat se specifíčnostmi své sexuality. Nositelem deviace se někdo začne zabývat až v momentě, kdy už je pozdě, kdy spáchá sexuální delikt. Strach z prozrazení sexuální orientace či velké riziko nepochopení obvykle pedofilně orientovaným lidem nedovolí svěřit se nejbližším lidem.

Prevence pohlavního zneužívání dětí spočívá také v informování „budoucích“ pedofilů a jiných deviantů. Důležitá je nejen z důvodu, aby rozpoznali svou nebezpečnost, ale také proto, aby dokázali svou sexuální odlišnost integrovat do své osobnosti a uměli s ní zacházet. Nejen, aby nikomu neubližovali, ale aby ji též případně dokázali využít k dobru a prospěchu svému i ostatních lidí.

Mezi lidmi se často setkáváme s názorem, že by pedofilně orientovaný jedinec neměl s dětmi pracovat. Vychází to z obav ohledně zvýšené nebezpečnosti pedofilů. Někteří sexuologové dokonce uvádí, že lidé pedofilně zaměření se často velice dobře uplatňují v zaměstnáních spojených s kontaktem s dětmi a mohou být díky dobrému porozumění dětskému světu úspěšnými učiteli, vedoucími volnočasových aktivit či trenéry a z hlediska přenesení zájmu sociálně přijatelným směrem jejich sexuálních potřeb za optimální.

3.3 Deviace a rodina

Řadu let většina lidí věřila, že zneužívání všeho druhu je poměrně vzácné. Domnívali se, že jen málokterý rodič je tak špatný, aby zneužíval své děti. Že malé holčičky jsou obtěžovány leda nějakými uslintanými sprostáky, zkrátka se všeobecně předpokládalo, že většina dětí je před zneužíváním v bezpečí. Ale je tomu právě naopak. Je to veliký problém, o kterém často ani nevíme, nebo si to ani možná nechceme připustit, že by se to v našem okolí mohlo stát. Určitě každý z nás zná alespoň jednu oběť tohoto zneužívání. Zneužívající může být třeba učitel, člověk najatý na pohlídání dítěte, rodič či jiný příbuzný, sourozenec, rodinný přítel nebo neznámý člověk. Často si říkáme, jak je to možné. Dnes dívky dospívají mnohem rychleji a ženy, manželky jsou zaneprázdněny prací, jinými aktivitami, nebo trpí sexuálními problémy. Muži pak lehce podlehnou svodům a nemohou odolat pokušení. A pokud žije v rodině, kde není dítě vlastní, tak člověk neodolá mladému člověku, který ho chtíc nechťíc svádí.

Přispívá k tomu také oblečení a uvolněná morálka a soutěžení, kdo dříve bude mít za sebou první sexuální zkušenost. Snaží se být dospělými co nejdříve, aby se staly nezávislými. S tím souvisí také požívání alkoholu a drog. Snaží se uvolnit a odreagovat od každodenního shonu a reality a chtějí se bavit a sex k tomu samozřejmě podle nich patří. Ale někdy moc nepřemýšlí nad následky a důsledky po tom co se tento skutek stane.

Někdy je důvodem zneužívání také závislost na nějakých látkách, alkoholu či drogách a v tomto stavu pak dochází k těmto činům. Dítě si to pak vykládá tak, že za to vlastně nemůže, že z něj mluví droga nebo alkohol.

Dospělí jako zákonní zástupci dětí mají zvláštní práva a povinnosti. Ovlivňují a působí na jejich život více než ostatní lidé. Mohou rozhodovat o tom, co jejich dítě může dělat, ale i o tom, s kým se mohou kamarádit.

Pokud si všimnou, že se s jejich dítětem kamarádí jiný dospělý nebo mnohem starší kamarád než je on sám, a rozumí si s ním tak nějak více než by mělo, někteří o tom mohou začít přemýšlet. Tento kamarád může být, ale nemusí být třeba pedofilně orientovaný. Proto by si měli dávat pozor a všimnout si jak se k dítěti chová a jestli na něj nemá nějaké nezvyklé nároky nebo se příliš nevtírá do jeho přízně a soukromí. Pokud tohoto kamaráda neznáme a máme nějaké podezření, je dobré tohoto člověka lépe poznat, zeptat se na něj dítěte, nebo ho třeba pozvat na návštěvu a popovídat si s ním. Ze začátku může být trochu vyplašený a může se bát naší reakce, ale je velice důležité

si všimnout jeho projevů a samozřejmě i reakcí dítěte, a to jak v přítomnosti, tak v nepřítomnosti tohoto kamaráda. Zda je všechno v pořádku nebo se děje něco nezvyklého nejlépe poznáme na dítěti. Děti samy mají chuť se o všechny zážitky podělit, nezapomínejme je proto důkladně a pozorně poslouchat.

Důležité je také zmínit se dítěti o odlišné sexuální orientaci. Dnes už toto téma není žádné tabu a může se s ním setkat na každém kroku a hlavně z médií. A pokud třeba zjistí v pozdějším věku, že se ho to třeba také týká, že se mu líbí více holky nebo kluci, přiměřeně věku, děti nebo cokoli jiného, ubezpečme ho, že klidně může přijít a svěřit se a že ho nepřestaneme mít proto rádi. Není to naše, ale ani jeho chyba.

Je velice důležité mít s dítětem dobrý vztah, věnovat se mu, udělat si na něj čas, povídat si s ním o jeho problémech, poslouchat co jej trápí, hrát si s ním. Rodič, který má dobrý vztah s dítětem, obvykle dobře a rychle rozpozná, že není něco v pořádku, že se děje něco nezvyklého. Nejvíce rizikové rodiny jsou ty, které se dětem nevěnují. Rodiče jsou často zaneprázdnění prací nebo sami sebou a děti nechávají samotné nebo je posílají do různých kroužků. Takové dítě se pak často upne k osobě, která se mu bude věnovat více než rodina. Takovýto člověk si pak může nepozorovaně dělat s dítětem cokoli.

Děti umí velice dobře používat slovo „NE“. Často toto slůvko používají v situacích, kdy se to nehodí. Je důležité naučit říkat „NE“ i v situaci, kdy mu dělá dospělý návrhy nebo se ho dotýká na místech těla a tyto dotyky jsou mu nepříjemné. Kolikrát jasně vyjádřené „NE“ stačí, aby s tím přestal. U pedofilů to většinou zabírá, protože nechce, aby dítěti bylo v jeho přítomnosti nepříjemně a mohl se s ním dále stýkat. Je důležité vysvětlit dítěti, že nikdo nemá právo se ho jakkoliv dotýkat, když je mu to nepříjemné. Mělo by vědět, že mu nikdo, ani rodiče, nesmí bezdůvodně sahat na intimní místa. Argumenty na otázku „proč“ musíme dobře zvážit podle věku dítěte.

Většina případů pohlavního zneužívání dětí se děje doma, u nejbližších příbuzných nebo u lidí dítěti dobře známých. Je třeba vést dítě k všeobecné opatrnosti k cizím lidem a především odmítání nabídek svezení autem či jiných příjemných činností. Pozor však na příliš přehnanou opatrnost, může to mít svá negativa. Dítě, které je přehnaně varováno úzkostnými rodiči na všemožná nebezpečí, se může stát příliš bojácným a jeho sebevědomí bude velmi nízké. Dospělý člověk nemá právo a nesmí dítěti ublížit. Postoj rodiče, kdy je dítě vedeno k přehnané opatrnosti, může v praxi některým rizikovým situacím předejít, ale nedokáže jistě případnému zneužití zabránit.

Je velmi důležité sledovat projevy dítěte. Je-li dítě zneužíváno, má to určité projevy. Dítě, které bylo dříve veselé, je najednou plačtivé. Dítě, které dosud bez problémů prospívalo ve škole, má náhle problémy s prospěchem nebo chováním. Izoluje se, stahuje se, nechce s dětmi ven, bojí se určitých lidí. Odmítá jet k babičce a dědovi, nebo jiným příbuzným. Nebo dítě, které rádo chodilo do sportovních kroužků, najednou přijde s tím, že tam chodit nebude. Nechce s dotyčným zneužívatelem zůstat samo, za každou cenu se chce vyhnout styku s tímto člověkem. Může to vypadat, jako kdyby zlobilo, že nechce zůstat samo s tatínkem, u sousedů nebo známých, kteří se o něj mají starat po dobu Vaší nepřítomnosti. Projevů je samozřejmě víc, dítě obvykle vysílá nespecifické signály.

4. Osoba devianta

4.1 Charakteristika a možné motivace osoby devianta

Samozřejmě ne každý pachatel sexuálního zneužití je pedofil, tedy deviant v pravém slova smyslu. Pedofilní i nepedofilní pachatelé mají přitom odlišnou motivaci svého chování. Pedofilové jsou primárně motivováni svou sexuální preferencí dětí jako objektů, zatímco nepedofilní delikventi mohou mít sex s dětmi například proto, že není dostupný dospělý sexuální partner.

Reiner Gödtel, německý sexuolog a gynekolog, uvádí na základě výsledků mnoha výzkumů: *"Pachatelé sexuálních násilnických činů většinou v dětství postrádali pocit opravdového bezpečí a byli tělesně nebo duševně trýzněni. Nemusí jít jen o bití a nadávky, ale leckdy také o nadměrnou drezuru k poslušnosti. Pachatelé bývají často nenápadní, plašší, v mužské roli nesví. Násilím kompenzují pocit méněcennosti. Sexuální násilník si někdy počíná brutálně."* (Sexualita a násilí).

U někoho jsou odchylky snad zapsané už v genech, u jiného se otiskne neblaze výchova v rodině. Devianti nemohou za své zaměření, avšak jsou odpovědní za to, jak s ním naloží. Sexuální deviace sama o sobě není trestná, to až když jedinec spáchá na jejím základě trestný čin.

Psychologický profil pachatelů trestného činu zneužívání dětí a mládeže se u deviantních a nedevariantních pachatelů liší. Nelze říci, že popsané charakteristiky by pasovaly na všechny pachatele, ale v hrubých rysech je můžeme shrnout následovně:

*U **pedofilních pachatelů** se můžeme setkat s těmito osobnostními rysy:

V porovnání s ostatními skupinami deviantů mezi nimi najdeme největší procento lidí vysokoškolsky vzdělaných. Jejich průměrný věk je v porovnání s ostatními devianty vyšší, nejčastěji spáchají delikt ve středním věku. Weiss udává vrchol mezi 35. a 40. rokem. Ale mohou trestný čin spáchat i adolescenti, kteří zatím nemají zkušenosti se svou sexualitou a deviantní puzeň nejsou ještě schopni rozlišit. Neprošli si fází uvědomění a přijetí vlastní odlišnosti. I stárnoucí muži někdy poprvé pohlavně zneužijí dítě. Na jedné straně osamělost, na druhé stále menší přitažlivost partnerky, někdy i úbytek rozumových schopností, odtlumí deviantní impulzy a ztíží kontrolu chování. Podobně jako u nedevariantních pachatelů, se zde nezřídka setkáváme s dysfunkční rodinou, zejména pak chybí otec jako vhodný identifikační vzor. Poruchy osobnosti bývají někdy diagnostikovány, nejčastěji je to psychopatie. Socializace takovýchto lidí

bývá obtížná a bývá pro ně obtížné tvořit kvalitní vztahy s vrstevníky. Potřebu vztahu pak naplňují v té skupině, která je přijímá a tou je dětský kolektiv. Ve srovnání s ostatními jsou více uzavření, v napětí vykazují nižší sebevědomí. Více než ostatní však touží po uznání. Málokdy vykonávají povolání zaměřená na výkon. Tíhnou k volbě takového, které jim otevře cestu k dětem. Setkáváme se u nich se zvýšenou mírou vztahovačnosti a vyšší úzkostností. Jen část pedofilů je odkázána celoživotně na deviantní způsob sexuálního uspokojení. Většina z nich žije ve funkčních partnerstvích či manželstvích.

*Ve skupině **nedevariantních pachatelů** byly vysledovány následující charakteristiky: Weiss uvádí zejména nižší vzdělání, problémovost ve vztazích a v zaměstnání. V porovnání s pedofilními pachateli bude také nižší jejich průměrná inteligence. Obecně platí, že čím vyšší je mentální úroveň pachatele, tím se zvyšuje pravděpodobnost, že čin provedl deviant. Bývají to často lidé nadužívající alkohol a mající kriminální historii ve smyslu i nesexuálních deliktů. Úroveň kontrolních mechanismů je u nich nízká. Své chování nekontrolují a jednají pod vlivem okamžitého impulsu. Od pravých pedofilů se liší i mírou agresivity jako rysu osobnosti a použitého násilí. Pravý pedofil dítě málokdy nutí k pohlavnímu styku a ublížit dítěti, tedy milované bytosti, je pro něho nepřijatelné. Pro nedevariantní pachatele sexuologická léčba nemá smysl, užívají-li alkohol, může být přínosnou léčba protialkoholní zejména zaměřená na posílení kontroly svých impulsů. Poruchy osobnosti u některých rozpoznáváme také. Chodura a Hrdlička uvádějí jako nejčastější disociální a emočně nestabilní poruchu osobnosti. Takový člověk nebere ohledy na společenské normy. Pocity a emoce druhých jsou mu lhostejné a v dlouhodobých vztazích selhává. Zvláště nebezpečné jsou pak pro bezbrannou dětskou bytost jeho reakce, které na sebemenší podnět bývají agresivní. Vlastní sexualita a uspokojování potřeb stojí v popředí. Často se u takových osob setkáváme s nedostatečným rodinným zázemím v dětství a chybějící oporou některého nebo obou z rodičů.

Z tohoto přehledu je patrné, že osobnost pachatelů zneužívání dětí a mladistvých se různí podle jejich typu a je potřeba zohlednit, za jakých okolností ke zneužívání došlo.

Brichcín podává **typologii pachatelů** zneužívání dětí:

*Praví devianti, a to heterosexuální nebo homosexuální pedofilové, popř. bisexuální, kteří preferují velmi malé děti, ale tato deviace je vzácná. Heterosexuálním pedofilům jde spíše o vztah s obětí, u homosexuálních je více zastoupena složka agresivity a tělesného kontaktu.

*Psychosexuálně nezralí muži, kteří sexuální objekty nerozlišují podle věku a pohlaví, obtížně začínají kontakt, nejsou úspěšní při získávání známosti s dospělou ženou nebo mužem a tak je dítě pro ně snadněji dosažitelné.

*Pachatelé situačně podmínění, nejedná se o devianty v pravém slova smyslu, ale o ty, u nichž spouštěčem k deliktu byl alkohol, osobnostní rysy, jako např. psychopatie, nezdrženlivost, snadná dostupnost, popř. bezbrannost objektu.

*Delikventi s intelektovým deficitem, pro něž je dítě náhradním sexuálním objektem, neboť se jim nedaří realizovat vztah s dospělým. Jelikož jsou rozumově na úrovni dítěte, je pro ně dítě v tomto ohledu partnerem spíše než dospělý. Takovíto lidé po dítěti vyžadují soulož a nemají v žádném případě náhled na své chování. O kontrole afektů, emocí a chování nelze hovořit.

*Devianti sadističtí či patologičtí sexuální agresoři. Ti svou kariéru někdy odstartují právě na snadno dostupném dětském objektu, ačkoliv pedofilně orientovaní být nemusí. Takoví jsou pro dítě zvláště nebezpeční, neboť neváhají použít násilí a soulož obvykle dokonají.

*Kombinovaná deviace. U některých pachatelů se deviace kombinuje a jedná se pak např. o pedofilní sadisty nebo pedofilní exhibicionisty. Jsou to úchytky vzácné a často se s nimi v běžném životě nesetkáme. Mohou však být pro dítě nebezpečné.

Pachatelé incestu jsou popisováni jako málo odolní, choulostiví lidé. Chybí jim vitalita, nedokáží navazovat mezilidské vztahy a neumějí se sexuálně prosadit. Imponuje jim nedobrovolný vztah k sexualitě. Všichni autoři, kteří se zabývají touto problematikou, došli k závěru, že hlavním problémem je biologická porucha vývoje a zralosti. Bývají to osoby s malou vůlí a zdrženlivostí, s nedostatečnou inteligencí, jako pracovně neschopní, málo motivovaní, afektovaní, bez perspektivních životních cílů a bez vnitřních závazků vůči sociálně etickým normám.

Typický sadistický vrah je podle Britaina sociálně izolovaný, citově plochý, introvertní, někdy přílišně kontrolující, pruderní, moralistický, hypochondrický člověk, závislý na příliš ochranářské matce, ke které má ambivalentní vztah. Někdy trpí psychotickou poruchou. Trpí pocity méněcennosti a čin mu dává pocit moci a nadvlády. Ve vztazích má celoživotní problémy. Většina jejich obětí jsou ženy, ale setkáváme se i s případy, kdy se obětí stane dítě, dospívající nebo muž. Tento deviant si pečlivě vybírá svou oběť. V dětství bývali zneužíváni rodiči, proto u nich nacházíme dřívější

a častější sexuální kontakty. V partnerských vztazích nejsou schopni se citově angažovat a udržet si ho. Tyto vztahy jsou umělé a povrchní. Dalším rysem osobnosti sexuálního vraha je malá potřeba kulturních a sociálních zájmů včetně zájmů o práci i ve smyslu hobby, kde většina normálních lidí nalézají možnost své realizace.

4.2 Přiznání si sexuální deviace a svěření se

K diagnóze sexuální deviant je třeba důkladného vyšetření. Jak říkají odborníci, sexuálním deviantem se člověk rodí a je jím celý život. Nedá se změnit ani léčbou ani trestem. Lze jen naučit pacienta s touto úchylnou žít tak, aby neohrožoval okolí. Pacienti (devianti) často o svých sklonech neví, ale pak nastane situace, kdy se v nich něco obrátí, často se toho leknu a neví co s tím. Mívají špatné sny a musí na to stále myslet. A co by měl v takovém případě dělat? O své sexuální úchylnce si může klidně přečíst na internetu nebo v knihách. Určitě to pro ně není jednoduché smířit se s tím, že s nimi není něco v pořádku a že trpí takovou úchylnou, ať už méně či více závažnou. V tom lepším případě vyhledají sami odbornou pomoc, nebo si své potřeby snaží uspokojovat pomocí míst nebo věcí, kde mu jeho přání splní. Ať už jsou to erotické kluby s různým zaměřením nebo časopisy, videa, DVD a často nejsou výjimkou i internetové stránky. V tom horším jdou a spáchají sexuální trestný čin. Někteří jsou po zjištění své úchylnky tak šokováni, že se jdou sami udat. Často mívají problémy se svou sexualitou v běžném životě. Právě to bývá první známkou toho, že s nimi není něco v pořádku. Většina z nich zjistí až po vyšetření sexuologem nebo psychiatrem, že trpí deviací nebo třeba jinou osobnostní poruchou.

4.3 Odborná pomoc deviantům, léčba

V hlavě VI. zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku jsou stanovena ochranná opatření (*ochranné léčení, ochranná výchova a zabránění věci*). Obecně je ukládání ochranného léčení obsaženo v § 99 TZ.

Jedním ze čtyř druhů ochranného léčení je *sexuologické léčení* (vedle *léčení protialkoholního, toxikologického a psychiatrického*). Nositel parafilie se může léčit buď dobrovolně, nebo nedobrovolně na základě rozhodnutí soudu. Soud na základě doporučení znalců nařídí ochranné léčení, a to buď formou ambulantní, nebo ústavní. Soud také určí, ve kterém zdravotnickém zařízení má léčení proběhnout. Doba léčby není soudem určena, trvá tak dlouho, než lékař provádějící léčbu může konstatovat,

že již splnila účel, pro který byla nařízena. Toto své zjištění sdělí soudu příslušnému dle místa zdravotnického zařízení, které léčbu provádí. Dotyčný soud pak na základě nálezu ošetřujícího sexuologa rozhodne o změně léčby ústavní v ambulantní, či o jejím ukončení, nebo pokud má pochybnost o správném hodnocení pacientova zdravotního stavu, si ještě vyžádá znalecký posudek od jiných sexuologů, než jsou ti, kteří léčbu provádějí.

Léčebné metody na většině našich sexuologických pracovišť běžně dostupné a v plné míře hrazené zdravotními pojišťovnami. Kladou si za cíl adaptovat sexuálního devianta na pokud možno bezkonfliktní život ve většinově normální společnosti. Usiluje především o adaptaci koitální, tedy o to, aby se deviant naučil, pokud je to v jeho konkrétním případě možné, vést normální nenásilný koitální pohlavní život s dospělou partnerkou (partnerem). Nejlépe v trvalém partnerském vztahu.

Tam, kde se nepodaří pacienta ani koitálně adaptovat, snaží se jej převést na pravidelné vybíjení pohlavní potřeby onanií. Pomůcky z oblasti komercializované sexuality, hlavně erotické filmy a tiskoviny, mohou být dobrou pomocí v této adaptaci. Samozřejmě nelze zapomínat ani na otevírání pro pacienta dosud málo známých, nových obzorů kulturních a duchovních.

Útlumová léčba hormonální usiluje snížit pohlavní vzrušivost a dráždivost. Tedy utlumit sexuální motivaci tím, že využitím existence zpětné vazby mezi varletem a hypofysou sníží tvorbu gonadotropinů a tím i produkci mužského pohlavního hormonu. Dnes se užívá buď ženských hormonů progesteronového typu, nebo antiandrogenů. Nelze ji však provádět celoživotně. Dlouhodobé provádění hormonálního útlumu by připadalo v úvahu jen v případech mimořádně nebezpečných jedinců vzdorujících adaptační léčbě.

Další metodou je **kastrace** = chirurgický zákrok, při kterém dojde k odstranění mužských pohlavních žláz (varlat). Funkčním důsledkem je výrazný pokles hladiny testosteronu. Následkem je pokles sexuální touhy na úroveň, kterou je pacient schopen lépe kontrolovat. Provádí se na žádost devianta, která je jeho svobodnou vůlí. Musí projít komisí, která rozhodne, jestli je vhodná a bude účinná či nikoliv.

Někteří odborníci považují kastraci za indikovanou jen u těch delikventů, u nichž byla deviace skutečnou příčinou sexuálního deliktu. Jde o zásah do tělesné i duševní integrity organismu. Recidivita pacientů se po zákroku výrazně snižuje.

V případech zvláště nebezpečných deviantů, kde alternativou k tomuto zákroku by byla jen ochrana společnosti v podobě jeho doživotní detence, je relativně dobrým

východiskem jak pro devianta, tak pro společnost. Pacient musí být před svým rozhodnutím náležitě poučen o možných následcích zákroku.

Ze statistik vyplývá, že asi 20% kastrovaných mužů vede i po operaci uspokojivý partnerský pohlavní život. Jsou známy i případy, kdy muž, který se před zákrokem dokázal chovat jen deviantně, po operaci konečně nastartoval koitální život a vytvořil partnerství s následným manželstvím.

O chirurgický zákrok může požádat i nositel parafilie, který se dosud nedostal do konfliktu se zákonem. Nejčastěji však o něj žádají ti delikventní nositelé parafilie, kteří již absolvovali trest odnětí svobody a ústavní léčení, které nedosáhlo náležité adaptace.

O zákrok ale může požádat také delikvent již v rámci přípravného řízení. Tento postup má výhodu v tom, že se pro zákrok rozhoduje člověk v té době vysoce motivovaný na radikální změně, a pro soud je jeho naplněné rozhodnutí důkazem dobré vůle změnit svoji dosud společensky nebezpečnou životní dráhu. Uskutečnění zákroku v přípravném řízení ale předpokládá nejen rozhodnutí nositele, ale také porozumění všech orgánů řízení. Řízení si vyžaduje nějaký čas a může se protáhnout.

Přítomnost deviace má dalekosáhlejší důsledky pro další nápravná opatření. Pokud je pachatel sexuálního deliktu deviantní, tedy koná-li čin z patologické motivace, potřebuje logicky především léčbu. Pokud však konal na základě nějakého osobnostního či sociálního defektu, ovšem sexuálně normální, zasluhuje jistě především potrestání.

Náš trestní zákon na patologickou motivaci trestného činu pamatuje. Pokud koná pod vlivem psychotického onemocnění, např. schizofrenie či duševní choroby podobné závažnosti, nemůže být trestán a podle paragrafu trestního zákona. Soud uznává jeho nepřičetnost ve smyslu vymizení rozpoznávacích či ovládacích schopností a na doporučení znalce – psychiatra – mu obvykle nařizuje ochrannou léčbu psychiatrickou. V případě deviantních pachatelů sexuálních trestných činů je pak běžnou praxí přiznání snížení ovládacích schopností, což umožňuje uložení nižšího trestu a nařízení ochranné sexuologické léčby, a to buď ústavní, nebo ambulantní.

Český model ochranné léčby sexuologické je v mezinárodním srovnání velmi úspěšný, avšak v posledních letech si na Českou republiku stěžují evropští komisaři pro zabránění mučení. Nelíbí se jim, že sexuální devianti jsou u nás stále ještě kastrováni, což je metoda, kterou civilizovaná Evropa v zásadě opustila. Běžně se tam v těchto případech nasazují léky a injekce v kombinaci s doživotní izolací.

5. Oběť devianta

5.1 Charakteristika a motivace oběti

Děti jako oběti sexuálních deliktů často pocházejí z disharmonických rodin (nedostatek lásky a odmítání dítěte). Brzy se naučí, že náklonost lze získat i uspokojením sexuální touhy někoho jiného. Zkušenosti ukazují na určité skupiny dětí, které lze označit za potenciálně rizikové z hlediska sexuálního zneužívání. Velmi ohroženou skupinou jsou děti, které nemají potřebné znalosti, postoje a dovednosti z oblasti sexuální výchovy. Celé generace dětí byly dlouhou dobu ponechány jakémusi samovývoji a nahodilým informacím. Tím se otevřel prostor pro sexuální zneužívání zcela neinformovaných dětí, které často nevěděly nic o svém těle ani o tom, co je normální a co není.

Velmi rizikovou skupinou jsou děti z dysfunkčních rodin, často zanedbané, psychicky deprimované a opomíjené. Svůj volný i školní čas tráví mimo výchovný dozor v různých potulných partách. Samy se pak stávají aktivními účastníky především kvůli finančnímu zisku, který jim přináší. Většina z nich pak pokračuje v cestě směrem k drogám, delikvencí, prostituci a kriminální činnosti. Pokud jsou finančně zainteresované, nehledají pomoc, spíše naopak do svých aktivit zatahují i další oběti. Jinou ohroženou skupinou jsou děti mentálně retardované nebo jinak postižené. Postižení jim znemožňuje účinnou obranu a samozřejmě i znesnadňuje odhalení pachatele. Podobnou skupinou jsou i velmi malé děti, které potřebují dozor a jsou svěřovány často do péče neznámým a neprověřeným osobám.

Nelze ale vyloučit, že budou ohroženy i děti z nerizikových skupin, tedy harmonických rodin a manželství, kde je zneužívání dětí velmi dobře střežené tajemství, a to jak pachatelem, tak obětí a dokonce i ostatními členy rodiny.

Některé oběti vykonávají sexuální služby zcela dobrovolně, příležitostně poskytuje sex za úplatu. Pokládá to za snadný a relativně zábavný způsob přivýdělku. Její vlastní jednání je nijak netraumatizuje a vydělané peníze budují pocit prestiže a nezávislosti. Může tu dojít k „návyku“ na sex, pak pochopitelně i na peníze a možná i na některé pocity, které při této činnosti prožívá.

Výskyt dětské prostituce určuje poptávka ze strany „zákazníků“ s touhou po „neobvyklých“ zážitcích. Dětská prostituce bývá u nás zapříčiněna špatnými sociálně ekonomickými situacemi některých komunit a sociálních skupin.

Druhá část dětských obětí je k sexuálním službám pravidelně či soustavně nucena. Bývá prodávána jinými osobami, kterými mohou být i členové rodiny. Za služby mohou dostávat odměnu. Soustavně zneužívané děti jsou zbaveny osobní svobody, jsou plně pod kontrolou pachatelů a bývá s nimi hrubě nakládáno.

U některých dětí, které byly vystaveny extrémnímu zážitku dlouhotrvajícího zneužívání, spojeného s ohrožením života, bývá diagnostikována posttraumatická stresová porucha s následným rozvojem získané poruchy osobnosti.

Komerční sexuální zneužívání dětí je většinou činem několika pachatelů, kteří jsou pro tuto činnost cíleně organizováni, a nejedná se o jednorázovou akci. Mnohdy souvisí s nuceným návykem na drogu. Je nebezpečné stejnou měrou pro děvčata i chlapce. Kromě dětské prostituce sem spadá také prodej dětí a jejich přemísťování pro sexuální účely.

5.2 Druhy následků po činu

Sexuální zneužívání je problematické v mnoha směrech. Často narušuje zdravý vývoj dítěte, vyvolává u nich celoživotní traumata, v horším případě dítě nenávratně poškozuje i tělesně. Je na něj vyvíjen různě intenzivní psychický nátlak, je označováno za špinavé a vina je svalována na něj. Dítě se v situacích není schopno rozumově zorientovat, nechápe se jako oběť. U sexuálního zneužívání v rodině často vše zapře, aby o ni nepřišlo. Opakovaně zažívá pocit zrady od svých nejbližších, neustále je narušována jeho tělesná integrita. Může si také vytvořit fyziologický návyk na sexuální dráždění a to mu komplikuje situaci, protože cítí vlastní vinu a selhání. Sexuální zneužívání má pochopitelně také vliv na utváření jeho sociálních rolí a sociálního chování.

Vysoká míra utajenosti je nejčastěji způsobena pocitem studu, obavy z oznámení, strach z opovržení, nedostatek nebo ztráta sebedůvěry. V případech trestné činnosti spojené s prostitucí je také obtížná možnost proniknutí orgánů trestního řízení mezi zákazníka, oběť či další zapojené osoby. Bohužel motivace dětí, které se staly oběťmi komerčního sexuálního zneužívání, ke spolupráci s policií je většinou poměrně nízká.

V některých případech vykonávají předmětnou činnost dobrovolně, v jiných bývají materiálně, sociálně nebo psychologicky zcela závislé na pachatelích – kuplířích, případně nejsou schopné se vzhledem ke svému nízkému věku sebeidentifikovat jako oběť sexuálního zneužití.

Přehled možných účinků týrání a zneužívání,

- poškození sebevědomí, domněnka, že nestojíte za nic nebo jste špatní
- přání ubližovat sami sobě, takže si působíte popáleniny nebo řezné rány, myslí si, že si bolest zaslouží nebo že potlačují své vlastní pocity do takové míry, že nedokáží cítit nic jiného než bolest, a někdy proto, že v nich vyvolává příliš velké obavy představa, že by se měli zlobit na týrajícího rodiče, a tak obrátí svůj hněv sami proti sobě
- špatné známky a špatné pracovní výkony, sklon vybírat si později v životě další vztahy, v nichž dochází k týrání a zneužívání
- vštípená bezmoc - pocit, že ať děláte, co děláte, nedokážete svoji situaci vůbec ovlivnit
- sebevražedné úmysly nebo pokusy, pramenící buď z pocitu dospívajících, že si nezaslouží žít, nebo z toho, že sebevražda se jim jeví jako jediné východisko ze stavu utrpení
- závislost na různých látkách - zase jako únik nebo jako sebevražedný úmysl
- útěk z domova, s rizikem dalšího týrání na ulici
- potíže s vytvářením důvěrných vztahů, s nalezením někoho blízkého
- poruchy příjmu potravy - chorobná žravost, kdy se člověk jídlem utěšuje nebo chrání v trýznivých situacích, anorexie, hladovění, vyjadřující přání zmizet nebo získat kontrolu alespoň nad určitou částí života, nebo bulimie, která má aspekty obou předchozích poruch
- tendence stát se obětí i v dalším vztahu nebo se sám stát týrajícím
- sexuální promiskuita, destruktivní sexuální vztahy nebo prostituce
- potíže s tím, abychom měli příjemné pocity z jiných sexuálních vztahů

5.3 Pomoc obětem, kde hledat pomoc

Existuje spousta důvodů, proč raději nepožádají nikoho o pomoc. V první řadě je to **pocit viny**, že pokud s nimi někdo jedná špatně je to proto, že si to zasloužili. Zvláště tehdy, kdy neřekli jasné „NE“, nikdy nekladly fyzický odpor, nebo když se jim něco z toho líbilo. Dospělý pak může tvrdit, že ho svádělo.

Dalším důvodem je **pocit studu**. Mají pocit, že už nejsou čisté, že jsou zkažené a že už o ně chlapci neprojeví zájem, když objeví jejich tajemství. Chlapci se stydí, že když o nich okolí zjistí, že byl zneužit mužem, že je homosexuál.

Strach z postojů rodiny. Pokud si není jistý, jestli ostatní členové o tom vědí. Uvažuje o tom proč, proti tomu někdo nezakročil.

Strach ze ztráty lásky. Mají strach, že ztratí lásku jak jednoho tak obou rodičů pokud jim poví pravdu. Pokud je zneužívajícím rodič, varuje, vyhrožuje nebo vyjadřuje obavy, že by mohl jít do vězení. Tento strach je zvláště silný v případě, kdy je dítě přesvědčeno, že ho upřímně miluje. Zneužívaný nechce přijít o projevy lásky a náklonosti, přestože by je rád oddělil od zneužívání. Než aby zůstal bez jakékoliv pozornosti a péče, raději s tím pokračuje dál.

Strach z ohrožení dítěte nebo jeho rodiny. Může jít o vyhrůžky, že ublíží jemu samotnému, jinému dítěti, rodičům nebo i domácímu mazlíčkovi. Pokud se to děje v rodině, má pak pocit, že nemůže už nikomu věřit. Pokud se to děje mimo rodinu, většinou to rodičům sdělí, ale záleží také na vztahu dítěte a rodičů.

Obavy o zachování rodiny. Je-li rodina závislá na příjmu zneužívajícího rodiče, může mít pocit, že odhalením může ohrozit celou rodinu. Pokud odejde, nebo bude uvězněn, dostane se rodina do vážných obtíží. Velkou roli hraje také matka, které nechce dítě nijak ublížit. Ta mu většinou nechce věřit a brání partnera.

Pokud rodič nezjistí tento čin dříve, než se mu dítě svěří samo, většinou to řekne svému dobrému kamarádovi nebo učiteli ve škole. Nebo je možnost kontaktovat některé z těchto pracovišť:

Krizové centrum

- pracoviště zaměřené na pomoc lidem v naléhavých životních situacích. Provoz je často nepřetržitý. Některá centra mají jako jednu z možných služeb i linku důvěry. Nemusíme se předem telefonicky nahlašovat. Pracovníky bývají zkušení psychologové, psychiatři, sociální pracovníci nebo zdravotní sestry (bratři). Ti jsou zároveň psychoterapeuty a dobře vyškoleni pro práci s klienty, kteří se ocitli v krizi.

Pedagogicko-psychologická poradna

- v každém regionu naší republiky. Je určena dětem nebo mladým lidem, kteří mají potíže ve škole. Takové potíže se mohou týkat například osvojování učiva nebo pracovního tempa, volby povolání či střední školy, ale také může jít o celou řadu situací, v nichž těžiště potíží může souviset s rodinou či skupinou vrstevníků. Klientem se může stát člověk od tří do patnácti let. Termín návštěvy je třeba sjednat telefonicky nebo osobně.

Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy

- tento typ poradny se nachází také v každém regionu. Klientem se může stát člověk v každém věku, pokud má problémy s nějakým typem vztahu. Může jít o rodinné vztahy: dítě s rodiči, rodiče s dítětem. O vztahy mezi generacemi: děti, rodiče, prarodiče. O vztahy milenecké, partnerské, manželské. Klient může přijít sám nebo s partnerem či členem rodiny, nebo celá rodina. Termín návštěvy se také sjednává dopředu telefonicky nebo osobně.

Psychoterapeutická centra a psychoterapeutická pracoviště

- bývá většinou určenou klientům určité věkové skupiny. Například dětem, dospívajícím či dospělým. Zde je možno přijít třeba na doporučení pracovníka linky důvěry nebo krizového centra, ale je možnost přijít i z vlastní úvahy. Důvodem návštěvy může být osobní nebo rodinný problém, který přesahuje vaše možnosti k řešení a je doprovázen nepříjemnými pocity úzkosti, strachem, depresi, pocity viny, smutkem, který nemůže odejít, obavami o zdraví, pocity odlišnosti, neskutečnosti, ztráty smyslu života apod. Při první návštěvě pracovník centra, zpravidla psycholog nebo psychiatr se s vámi sejde, aby spolu s vámi zmapoval situaci, možná použije nějakého psychologického testu nebo se důkladně vyptá na vše, co souvisí s vaším problémem. Pokud to bude náš problém vyžadovat a pokud budeme sami chtít, nabídne vám určitou formu kontaktu, například sérii individuálních návštěv v psychoterapeutickém centru nebo psychoterapeutickou skupinu.

Linky důvěry

- je pracoviště, které je možné kontaktovat prostřednictvím telefonu. Bývá buď součástí krizového nebo psychoterapeutického centra či poradny, nebo je to samostatné pracoviště. Pracují zde terapeuti, kteří jsou buď profesionálové, nebo laici, to znamená, že telefonicky můžete hovořit s psychologem, lékařem, sociálním pracovníkem nebo zdravotní sestrou (bratrem), nebo i jinými profesionály s podobným odborným zaměřením nebo vyškoleným laikem, který prošel důkladnou přípravou pro práci na lince důvěry.

Na linku se můžete obrátit s jakýmkoliv problémem, pokud nejde o linku, která má ve svém názvu určitou specializaci. Terapeut na lince s vámi bude hovořit, aniž byste se museli představit a říci svoji adresu. Záleží jen na vás, co

zveřejníte. Rozhovor bude probíhat podle vašich potřeb. Někdy jen stačí, abyste prostřednictvím telefonu sami formulovali myšlenky a postupy řešení. Důležité je že to vyslovíte nahlas, před někým, kdo vás poslouchá. Nebo můžete spolu s terapeutem více rozebrat určitou konkrétní situaci a podívat se na ni z jiného úhlu. Možná budete jen hledat radu nebo návod, co dělat jinak. V tom případě vám terapeut položí několik otázek týkajících se vašich postojů k dané věci a toho, co při tom cítíte a prožíváte. Možná zjistíte, že odpověď vlastně víte, jen byla hůře viditelná. V určitých situacích vám terapeut na základně rozhovoru může dát jasnou zprávu, že váš problém by bylo výhodné řešit formou osobní návštěvy na psychoterapeutickém či jinak specializovaném pracovišti. Pokud sami cítíte potřebu takové návštěvy, dostaneme zde rovnou informaci kam se obrátit nebo můžeme přijít bez předchozího ohlášení do krizového centra, pokud je v našem regionu. Většina linek má nepřetržitou službu nebo má provoz do pozdních večerních hodin. Pokud se ocitnete v těžké naléhavé situaci, v níž můžete například cítit neúnosný strach nebo úzkost, depresivní pocity nebo sebevražedné nutkání, můžete zavolat právě v tuto chvíli, nemusíte hledání pomoci odkládat.

5.4 Legislativa a prevence

Nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb., který vešel v platnost 1. ledna 2010, ve své zvláštní části nově obsahuje hlavu III, která zahrnuje *trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti*, mezi které patří:

- **znásilnění** (§ 185), kdo jiného pod pohrůžkou násilí nebo.... těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo...zneužije jeho bezbrannosti, bude....
- **sexuální nátlak** (§ 186), kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování....
- **pohlavní zneužití** (§ 187), kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let, nebo je jiným způsobem pohlavně zneužije....
- **soulož mezi příbuznými** (§ 188), kdo vykoná soulož s příbuzným v přímém pokolení nebo se sourozencem....

- **kuplířství** (§ 189), kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kořistí z prostituce provozované jiným....
- **prostituce ohrožující mravní vývoj dětí** (§ 190), kdo provozuje prostituci v blízkosti školy, zařízení a míst, které je určeno pro děti.....,
- **šíření pornografie** (§ 191), kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze... o pornografická díla, v nichž se projevuje násilí nebo neúcta k člověku, případně obsahuje pohlavní styk se zvířetem,
- **výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií** (§ 192), kdo přechovává fotografické, filmové...pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě.....,
- **zneužití dítěte k výrobě pornografie** (§ 193), kdo přiměje, zjedná...dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí.....,
- **svádění k pohlavnímu styku** (§ 202), kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jiné osobě za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za účelem pohlavního uspokojení úplatu, výhodu nebo prospěch.....,
- **obchodování s lidmi** (§ 168), kdo přiměje, zjedná, najme... dítě, aby bylo jiným užito....

Pohlavní zneužívání je v terminologii trestního práva trestný čin, jehož skutková podstata spočívá ve vykonání soulože s osobou ve věku pod stanovenou hranicí nebo v jiném způsobu pohlavního zneužití takové osoby.

Pohlavní zneužívání ve zdravotním nebo psychologickém významu může být pojmem s odlišným, zpravidla širším významem, který může zahrnovat i takové formy chování, které nesplňují kritéria trestného činu podle trestního zákona a judikatury, například i bezdotykové chování nebo nevhodné chování, které je svou formou nebo intenzitou se souloží nesrovnatelné.

Ochránit naše dítě před sexuálním násilím, které na něj může číhat v okolí je určitě velmi důležité. Někdy to není i přes všechna snažení v našich silách. Proto nám prevence dává možnost pokusit se tato rizika minimalizovat. Preventivně je nutné působit již od nejtítlejšího věku. Prevenci můžeme rozdělit na preventivní, sekundární a terciální.

V případě **primární prevence** jde o snížení pravděpodobnosti výskytu poškození. Cílovou skupinou je potencionální a skutečná oběť. Další cílovou skupinou jsou lidé, kteří mohou dítě připravit na obranu nebo je léčit. Je nutné zdůraznit, že její součástí je obecná strategie vychovatele – rodiče, učitele apod., která utváří v osobnosti každého dítěte identifikované vědomí sebe samého, svých práv a dovednosti jejich obrany. S tím souvisí také formování právního vědomí celé populace z hlediska násilí páchaného na dětech včetně pedagogické kultivace chování dospělých vůči dítěti.

Sekundární prevence v této oblasti znamená, vytipování rizikových skupin. Za rizikové skupiny považuje skupiny možných pachatelů a obětí. Sekundární prevence se na rozdíl od primární liší tím, že je již specificky orientována na rizikové pole, kde zařazuje rizikové děti, dospělé, rodiny a situace.

Terciální prevencí rozumíme takové chování lékaře, pedagoga, psychologa, rodiče, ale i policisty, které reaguje a zamezí opakování násilí vůči dítěti či jeho minimalizování. Jde o to, aby zneužívané dítě nebylo dále poškozováno a aby poškození, jež dítě utrpělo, bylo minimalizováno. Do této oblasti lze začlenit i publicitu týkající se zdrojů pomoci, jež může dítě v nouzi vyhledat. Jde například o telefonní linky bezpečí, chráněná obydlí apod. O těchto problémech ale i možnostech by s dítětem (např. při sexuální výchově) měl pedagog hovořit.

V dnešní době plné počítačů a stále lepších a dokonalejších mobilních telefonů s fotoaparáty a kamerami se těchto případů děje více a více. Internet už není neznámou kapitolou a není snad už nikdo, kdo by s ním nepracoval nebo o něm alespoň neslyšel. Poslední dobou jsou velmi oblíbené, moderní a rozšířené sociální sítě, kde můžeme přijít do kontaktu s nejrůznějšími lidmi, o kterých vlastně nic nevíme. Lidé jsou málo opatrní a nedávají si pozor na (ne)bezpečnost těchto stránek a zveřejňují zde nejen informace o sobě a svých blízkých, ale někdy třeba i intimního charakteru. Nejen dospělí ale hlavně děti se často a jednoduše nechají zlákat příslibem nějaké hodnotné odměny a pošlou informace o sobě, nebo své fotografie třeba i erotického charakteru někomu, kdo z toho má potěšení nebo šíří tyto fotografie dále nejen po internetové síti, ale třeba i prodává na nosičích a vydělává na této dětské pornografii.

Neuvědomují si, že je třeba dodržovat jisté zásady a chránit své soukromí. Poučení o bezpečném užívání internetu by mělo být samozřejmě součástí výuky v hodinách informatiky. Pro žáky II. stupně Základních škol připravila firma „Seznam se bezpečně“ film se čtyřmi krátkými příběhy ze života, k jehož vzniku přispěla i Linka bezpečí

a Seznam.cz. Poznají, že internet je sice dobrý sluha, ale jen pro toho, kdo zná pravidla bezpečného pohybu v kyberprostoru. Děti se seznámí také s problémem kyberšikany a následně o nich mohou diskutovat i v hodinách občanské výchovy.

Různé společenské sítě mají také různá pravidla a zvyklosti. Proto nemůžeme očekávat, že pro odlišné sítě platí zcela identická pravidla jejich bezpečného užívání. I tak bychom ale našli několik společných bezpečnostních doporučení, která platí pro všechny sítě bez výjimky. Týkají se opatrného sdílení soukromého obsahu či osobních informací. **„Uvědomte si, že to, co na internetu zveřejníte, už většinou nemůžete vzít zpět. Pečlivě si proto rozmyslete, co o sobě chcete sdělovat.“** (www.bezpecnyinternet.cz).

5.5 Mýty a fakta o zneužívání

Ačkoliv dnes lidé vnímají tělesné a emocionální týrání i sexuální zneužívání daleko víc než dřív, mají o něm stále mnoho nepravdivých představ. Následující seznam otázek, týkajících se zneužívání, vám umožní otestovat si své představy o tomto složitém tématu.

1. Sexuálního zneužívání se dopouštějí jen lidé, které oběť nezná - omyl.

Sexuálního zneužívání se může dopustit kdokoli. Známe případy, kdy se ho dopouštěli lidé pověřeni hlídáním dětí, rodinní přátelé, nevlastní rodiče, učitelé, zaměstnanci, příbuzní a dokonce i vlastní rodiče. Také obětí sexuálního zneužívání se může stát kdokoli, chlapci i dívky, od nejtělejšího věku až do dospělosti.

2. Někteří rodiče, kteří zneužívají a týrají své děti, je zároveň velice milují - pravda.

Pro zneužívané teenagery je obtížné se vyrovnávat s vědomím, že je jejich rodiče velice milují. Rodiče, kteří zneužívají své dítě, ho mohou ve skutečnosti mít velice rádi. Navzdory své lásce ale cítí nutkání vyjadřovat sexuální touhu způsobem, který jejich dítě poškozují.

3. Chlapce zneužívají jedině homosexuální muži - omyl.

Známe případy, že chlapce zneužívají ženy nebo heterosexuální muži - to znamená takoví, kteří nemají jiné homosexuální vztahy. Podobně mohou být dívky zneužívány ženami, které nemají jiné homosexuální vztahy.

4. Sexuální zneužívání je tak běžné, že skoro určitě znáte alespoň jednoho člověka, který byl nebo je tímto způsobem postižen - pravda.

Ačkoliv se kdysi soudilo, že zneužívání dětí je velice vzácný jev, dnes víme, že je docela běžné. Protože ale sexuální zneužívání často děti i jejich rodiny skrývají, nemusíte o něm vůbec vědět.

5. Různé typy zneužívání dětí se objevují hlavně v poslední době - omyl.

Od dávných časů až donedávna byly děti považovány za majetek svých otců, to znamenalo, že sexuální zneužívání dětí bylo velice pravděpodobné. V novější době, rodiče často opouštěli děti, které si nemohli dovolit vychovávat a tak se po ulicích toulaly tlupy dětí, které se živily různě, a proto mohlo být toto zneužívání běžnější než dnes.

6. Pokud se dítěti sexuální kontakt se starším člověkem líbí, nejde o skutečné zneužití - omyl.

Některé děti mohou nalézt určité potěšení v sexuálním zneužívání, které je jim vnuceno. Toto potěšení je může mást, protože si uvědomují, že samy se pro daný sexuální vztah nerozhodly. Člověk, který dítě sexuálně zneužívá, mu také někdy říká, že jeho potěšení je důkazem, že dítě si sexuální styk opravdu přálo.

I když tělo dítěte reaguje na sexuální zneužívání pocitem potěšení, neznamená to, že dítě je za zneužití odpovědné. Dítěti se může líbit pozornost, kterou dostává, laskání nebo jiné známky fyzické náklonnosti, aniž by si ale přálo sexuální vztah. Odpovědnost za stanovení mezí sexuálního chování vůči dítěti nese vždycky dospělý - děti nejsou nikdy odpovědné za sexuální zneužívání, bez ohledu na to, jaké přitom mají pocity.

7. K sexuálnímu zneužívání může docházet i tehdy, když mezi lidmi nedojde k tělesnému kontaktu - pravda.

Jak už jsme uvedli, sexuální zneužívání je jakýkoli druh sexuálního kontaktu mezi dospělým a člověkem mladším 18 let, nebo mezi teenagerem a mladším dítětem, při kterém se mladší člověk cítí nesvůj. Tento kontakt může spočívat v dotecích, v oplzlých řečech, ve špehování nebo v tom, že se starší člověk před dítětem obnažuje. Jak děti, tak dospělí mají právo být těchto typů chování ušetřeni. Protože děti jsou tolik závislé na rodičích, mají právo na to, aby rodiče nebo jiní dospělí v pozici autority nezneužívali ve vztahu k nim svoji moc.

8. *Sexuální zneužívání nalezneme ve všech sociálních a majetkových vrstvách, u všech ras a ve všech typech rodin - pravda.*

Donedávna se věřilo, že k sexuálnímu zneužívání dochází pouze u chudých lidí. Dnes víme, že to není pravda. V chudších rodinách existuje větší pravděpodobnost, že je budou sledovat sociální pracovníci, lékaři ze státních nemocnic a institucí nebo pečovatelky. Proto se problémy chudých lidí snáze ocitnou ve statistikách. Majetnější lidé se spíše vyhnou systému sociální péče a budou využívat soukromé poradny a lékaře. Proto mohou své problémy snáze skrýt.

Podobně se odborníci dlouhá léta domnívali, že méně vzdělaní lidé nejsou v průměru tak dobrými rodiči jako lidé vzdělanější. Dnes víme, že ani tohle není pravda. I když rodič zná nejnovější teorie o výchově dětí, může jednat s dítětem tak, že ho bude i zneužívat - a možná si to ani neuvědomí.

9. *Dospělý se dopouští sexuálního zneužívání jedině proto, aby dosáhl sexuálního potěšení - omyl.*

Některé stránky sexuálního zneužívání se ve skutečnosti netýkají sexu, ale moci. Někteří dospělí nebo dospívající navazují sexuální vztahy s mnohem mladšími dětmi proto, aby vychutnali vlastní pocit moci nad druhým člověkem. Tato moc se může projevit tím, že druhého člověka donutí k sexuálnímu styku nebo k předstírání naprosté oddanosti a lásky. Pro tyto lidi je sexuální vztah k člověku, který je příliš mladý nebo příliš závislý na to, aby o tom mohl sám rozhodovat, mocenskou hrou.

Jiní lidé, dopouštějící se sexuálního zneužívání, skutečně považují děti za zdroj sexuálního uspokojení. Tito lidé se mohou cítit sami bezmocní a nejistí - třeba proto, že sami byly v dětství sexuálně zneužívány. Jejich pocit bezmoci je tak velký a celá oblast sexu jim nahání takový strach, že se cítí dobře jedině s dětmi. Pro tyto lidi může mít takový sexuální vztah k dítěti skutečně sexuální obsah a může znamenat i skutečnou lásku. To může být pro dítě velice matoucí, protože lásku třeba vítá, ale zároveň si bude přát, aby neměla sexuální podobu.

10. *Člověk, který byl sexuálně zneužíván, je celoživotně poškozen - omyl.*

Je pravda, že jakýkoliv typ zneužívání může mít škodlivé následky, které mohou přetrvávat, dokud se jejich zneužívaný člověk nezbaví. Na druhé straně je také pravda, že někteří lidé se vyrovnají s následky sami a v dospělosti se jim daří mít uspokojující pracovní dráhu i rodinný život.

6. Kazuistika

Příběh pana Radka

Radek je pedofil. Vždycky byl rád mezi dětmi, vedl sportovní oddíl, dělal vedoucího na tábore. I děti ho měly rády, protože jim rozuměl. Celý život cítil, že se mu líbí malé holky, ale nepřisuzoval to deviáci. Do holky od sedmi do deseti let se dokáže zamilovat jako muž s normální sexualitou do dospělé ženy. Oženil se na inzerát. Život probíhal v pohodě, ale viděl na manželce, že není spokojená právě po sexuální stránce. I z jeho strany to nebylo ono, vždycky si ve fantaziích představoval nějakou holčičku. Ona to však nevěděla. Zamiloval se do své nevlastní dcery, které bylo sedm. Jemu bylo osmadvacet. Nesouložili spolu. Ráda se mazlila a jemu to dělalo dobře. Vůbec na ni nehází vinu. Jednoho dne onanovala, když byla mezi ním a manželkou v posteli a on se náhodou zapojil. Když zjistila, že se tomu nebrání a že ji v tom pomůže, tak to bylo pořád. Svěřila se kamarádkám a ty to řekly doma.

Pak byl tři roky ve vězení. To byl jeho nejhorší zážitek, už by tam nikdy jít nechtěl. Jakmile se vězni dozvěděli za co tam je tak nastal psychický teror. Až na sexuologii zjistil, že je pedofil. Diagnóze se strašně bránil, protože měl představu, že to znamená znásilňování a zabíjení dětí, což je to nejhorší na světě. Má děti skutečně rád, svou nevlastní dceru miloval! Nikdy neměl potřebu děti osahávat nebo tak něco. Takové věci většinou dělají lidé s nevyzrálou sexualitou, těm je jedno, po kom skočí, když je to tlačí v kalhotách. Skočí po ženě nebo po dítěti. Ale pedofil dítěti tímto způsobem neublíží. Když zjistil, co je pedofilie, tak se k ní klidně hlásí. Kastraci mu paní doktorka nenavrhuje, u něj by nic nevyřešila. Čistý pedofil agresivní není. Musí to přijmout a musí přijmout sebe a naučit se s tím žít. Rodina ho neodvrhla, stojí při něm. Koneckonců nikoho přece nezabil, jen překročil určité společenské normy.

Jeho současná partnerka je dospělá žena, která ví, že u něj to nejde klasickou formou jako jít na rande, do postele, predehra, soulož. Dneska už ví, že když má kolem sebe dětské prostředí a pak by přišla přítelkyně a začala ho líbat a dráždit, tak už to půjde. Tu holku mu stačí vidět třeba ve filmu nebo mít kolem sebe dětské věci. Ostatní už může mít s dospělou ženou.

Příběh slečny Libušky

Libuška snášela sedm let osahávání a zneužívání od nevlastního otce. Mámě to podle ní bylo jedno. Když její druh dostal chuť na tehdy osmiletou dceru, prostě odešla do koupelny. Pak ale znásilnil i její kamarádku. Ta se svěřila matce a muž putoval do vězení. Libušku dodnes pronásledují pořád noční můry. Budí se ze spaní zpcená strachem z jeho dotyků a bolestí, kterou jí způsobil a na kterou nikdy nezapomene. Dnes dvaadvacetiletá Libuše prožila příběh, při kterém ostatním lidem zákonitě musí běhat mráz po zádech. Když jí bylo osm let, našla si její máma nového přítele. Asi po dvou měsících společné domácnosti ji začal osahávat, chtěl ji převlékat, strkal jí prsty mezi nohy. Ve 14 letech ji pak poprvé znásilnil a pokračoval v tom rok. *„Máma o tom věděla, to jí nikdy neodpustím. Když to dělal, prostě odešla do koupelny. Záleželo jí hlavně na tom, že je zabezpečená“*. Pak jeli na chalupu, kam vzala Libuše i tehdy třináctiletou kamarádku Veroniku. Obtěžoval i ji. Veronika to však nedokázala dusit v sobě. Svěřila se matce. Nakonec i z Libušky dostali policisté, že ji otčím znásilňoval. Dostal 3 roky, ale za rok a půl byl venku za dobré chování. *„Já byla do osmnácti let v dětském domově, máma už mě po tomhle nechtěla“*.

Libuška má ještě dnes noční můry, k otčímovi i své matce cítí jen odpor. Následky si nese stále s sebou. Je tichá, spíš zakřiknutá. Dlouho jí trvá, než někomu uvěří. S tím souvisí i navazování vztahů. *„Dodnes mě mrzí, že jsem nenašla odvalu to hned někomu říct. Mé trápení by třeba skončilo dřív a já dneska mohla žít normálnější život.“*

Libuška vzkazuje všem, kteří podobný teror prožívají. *„Nebojte se a řekněte to někomu, kdo vám pomůže tohle utrpení skončit“*.

Příběh slečny Lenky

Studentka gymnázia, která se narodila v úplné rodině s dobrými vztahy a přiměřené sociokulturní úrovně, byla pohlavně zneužívána svým dědečkem. V kolektivu byla oblíbená a zařazovala se bez větších problémů, prospívala dobře, poruchy chování a asociální projevy se u ní nevyskytují. Několikrát vyhledala psychiatrickou ambulanci kvůli poruchám příjmu potravy. O sebevraždu se nikdy nepokusila, i když o ní přemýšlela. Alkohol pije jen příležitostně. Partnerské vztahy má jen krátkodobé, nemívá orgasmus. Nepamatuje si, kdy zneužívání začalo. Nejdříve si dědovi jen sedala na klín, sahal jí přitom do kalhot. Pak chtěl, aby mu sahala na penis, měl v kalhotách díru, přitom měl erekci a ejakuloval. Třela mu penis rukou a před vyvrcholením si ho vzal do ruky sám. Nic jí nenařizoval, jen ji o to požádal. Většinou se to dělo doma nebo na

chatě. Tam jí sahal na poštváček a nedal pokoj, dokud nedosáhla vyvrcholení. Většinou to hrála, aby mu to pak musela dělat ona. Chtěl se i líbat, ale to nemohla překousnout. Občas mu brala penis i do úst a on jí také orálně dráždil. O soulož se ale nepokusil nikdy, jen jí párkrát strčil prsty do pochvy. Na gymnáziu už po ní chtěl, aby se celá svlékala, ale většinou se vymluvila. Svlékat se nahoře jí nevadilo. Dával jí za to peníze, většinou 200 Kč i více. Brala si je, že si je zaslouží. Vztah k němu měla neutrální. Myslela si, že o tom rodiče ví. Brala to jako součást života. Že něco není v pořádku, si uvědomila až na gymnáziu. Nikdy o tom nikomu neřekla. Jako následek prožitých událostí vidí to, že nemůže mít s nikým normální pohlavní styk. Je nejistá, má špatný vztah ke svému tělu. Začalo u ní období hladovění a přejídání, trpí depresemi, úzkostmi a má i vztek na pachatele, že jí zničil život. Je ráda, že to nakonec řekla. Myslela si, že si to tajemství vezme do hrobu.

Příběh pana Lud'ka

Pan Luděk je pětadvacetiletý mladík. Má deviaci sado-maso, má rád kluky, malý holčičky, dospělý chlapy, dospělý ženský. Byl odsouzen za zneužití dvanáctiletého chlapce, odseděl si trest a teď je v soudem nařízené ochranné léčbě. Není pedofil. Dítě si vybral proto, že bylo nejsnadnější obětí. Zneužívání dětí mají na svědomí zpravidla muži, kteří pedofilové nejsou. Klasický pedofil má děti rád a nechce jim ubližovat. Ani pan Luděk nechce dětem ubližovat, ačkoliv ho k tomu jeho sexualita nutí. Měl strach ze síly sexuálního puzení, jež ho zcela ovládalo. Je krátce po chirurgické kastraci, o kterou si zažádal i přesto, že mu ji primářka nenavrhl. Léky příliš nepomáhaly. Než však stihne kastrace zabrat a hladina hormonů se sníží, trvá to minimálně několik měsíců. Zatím je chuť stále obrovská. Po třech měsících po kastraci je více v klidu, hladina hormonu klesla na minimum a tak může žít doma a léčit se ambulantně. Nemá tolik chuť na sex, a hlavně ne na děti. Pouští si kazety, prohlíží časopisy, internet. Je spokojený.

Ve všech čtyřech příbězích se objevují poznatky, které jsem při vypracování své práce zjistila. Každá z dívek žila v jiné rodině. Libuška, žila v rodině, kde matka o ni nejevila zájem a nic nepodnikla, aby zakročila, když ji nevlastní otec zneužíval. Bála se toho, že přijdou o živitele rodiny. Byla nucena snášet jeho doteky a vše co s ní prováděl. Lenka naopak žila v rodině, kde bylo „vše“ v pořádku. Od svého dědy se nechala dobrovolně zneužívat, někdy se jí to líbilo a pak to dělala pro peníze. Později si

uvědomila, že vlastně souhlasí s něčím, co není zrovna v pořádku. Obě jsou poznamenány do dalšího života. Nejen po fyzické stránce, ale hlavně po psychické stránce. Nemohou mít normální styk s vhodným partnerem. Přemýšleli i o sebevraždě a trpí poruchou příjmu potravy, protože nesnáší své tělo.

Radek je pravý pedofil. Rád pracoval s dětmi a byl mezi nimi oblíbený. Žádnému dítěti nikdy neublížil a vlastně ani ne své nevlastní dceři. Nejdříve si neuvědomil svou úchylku, ale po zjištění to přijal a docela kladně. I jeho rodina s ním spolupracuje a pomáhá mu.

Pan Luděk je sado-maso. Podstoupil kastraci, na kterou šel dobrovolně, aby se cítil lépe. Nechce páchat žádnou trestní činnost a hlavně ne na dětech. S vlastní rodinou se nestýká a nemluví o ní.

Nikdo si svou rodinu, v které bude vyrůstat a dospívat, nevybírání. Narodí se do ní, nebo se do ní dostává způsoby, které nemůže ovlivnit. Libuška měla tu smůlu, že neměla vlastního otce a matka byla lhostejná k tomu, co s ní její přítel prováděl. Naštěstí měla chytrou kamarádku, která měla i rozumnou maminku a tak nakonec bylo zabráněno dalšímu páchání.

V případě Lenky museli být rodiče naprosto slepí, když nepoznali, co s ní děda po tak dlouhou dobu dělá. Bohužel pro ni, pozdě zjistila, že to pro ni nebylo zrovna dobré. Zanechalo to na ni větší následky. Proto je důležité pozorovat jakoukoliv změnu chování a i třeba to odkud berou peníze. Nakonec pochopila, že sama tento problém nezvládne a svěřila se odborníkům. Proto je velice důležité, netajit a nedusit to v sobě, ale jít s tím ven.

Závěr

Bakalářská práce pojednává o sexuálních deviacích, kde jsou objektem zájmu hlavně děti. Práce poskytuje i základní informace názvu sexuálních deviací v historii a pojmy s touto tematikou spojené.

Cílem práce, který jsem si stanovila, bylo po nastudování odborné literatury analyzovat dostupná data a specifikovat ty sexuální deviace, které souvisí s dětmi jako objekty, charakterizovat osobou pachatele i oběti a její možné motivace k těmto činům. To bylo dle mého názoru splněno.

Na prvním místě by mělo být předcházení takovýmto činům. Ať už je to v rodině, či jinde. Důležité je vysvětlit dětem, co na ně může číhat nejen venku, ale i doma nebo na jejich oblíbeném internetu. Nejsou však výjimkou ani mimoškolní aktivity a volný čas, který tráví s kamarády. Je nutné jim vysvětlit, že jakékoliv nevhodné chování, které se nám nelíbí a je podezřelé, si nemáme nechávat pro sebe, ale oznámit to buď doma rodičům nebo paní učitelce ve škole, nebo jinému dospělému, kterému důvěřujeme a můžeme se mu svěřit. Ten by měl situaci vyhodnotit. Pokud zjistí, že je něco špatně měl by zakročit. Pokud už je pozdě, je velice problematické se s tím vypořádat. Existuje spousta míst, která nám mohou pomoci nejen po fyzické ale i psychické stránce. Spousta obětí si nese následky v sobě celý život.

Také rodiče by si měli uvědomit, že děti jsou zranitelné a rychleji podlehnou pachateli. Neměli by je nechávat samotné a vědět, co se kolem nich děje. Poznat jejich kamarády i rodiče. V současné době se prevence zlepšuje. Spousta organizací i policie se snaží na tohle téma dělat různé přednášky a diskuze, kde se děti dozví, co by je mohlo potkat. Upozorňují na co si dávat pozor na internetu a jaká data o sobě můžeme zveřejnit. Že sociální sítě a některé stránky na internetu nejsou bezpečné. Tyto akce jsou velice ojedinělé. Měly by být na každé škole. Začít by se mělo už u předškoláků.

Proto se ve všech oblastech prevence velice dobře uplatní i sociální pedagogika. Sociální pedagog zde může zužitkovat své znalosti zejména v ovlivňování výchovy, vzdělávání, volnočasových aktivitách a poradenství. Může působit i v oblasti školství, mládeže a tělovýchovy, jako jsou školní kluby, družiny, domovy mládeže, dětské domovy nebo střediska volného času. Dále může působit v institucích výchovného poradenství jako výchovný poradce ve školách. Zastávat práci koordinátora prevence nebo metodika prevence. Uplatnit se může i v krizových centrech či střediscích pro

mládež. Při své práci se může také pokusit vyznačit rizikové rodiny nebo skupiny dětí. Pokud narazí na nějaký případ, je vhodné požádat o spolupráci i jiného odborníka jako je psycholog a být v součinnosti s policií.

Na konci práce jsem uvedla případy, které se staly. Jedná se o příběhy pachatelů i obětí.

V příloze uvádím některé statistické údaje zaměřené na danou problematiku.

Vzhledem ke stanovenému rozsahu bakalářská práce, by některé části zasluhovaly samostatná a podrobnější pojednání.

Resumé:

Bakalářská práce pojednává o problému sexuálních deviací a zaměřuje se na ty, kde je obětí pachatele dítě, nezletilý nebo mladiství.

První kapitola se věnuje pojmu sexuální deviace, jejím definicím a příbuzným pojmům.

Druhá kapitola rozděluje deviace v aktivitě, v objektu a deviace u žen. Jsou zde uvedeny některé druhy deviací, a jak se liší podle objektu zájmu. Co takového člověka vzrušuje. Více rozvádí ty deviace, které jsou zaměřeny na děti.

Třetí kapitola uvádí souvislosti s některými společenskými jevy, jako jsou média, škola a rodina. Na co si dát pozor. Média nám spoustu věcí zkreslují a pak si vytváříme mylný názor na věc. Rodina by měla více komunikovat. A škola více toto téma přiblížit a upozornit na rizika.

Čtvrtá kapitola odhaluje některé charakteristiky a motivace pachatele, jeho přiznání si deviace. Jaká je léčba a pomoc těmto lidem.

Pátá kapitola odkrývá charakteristiku a motivace oběti. Jaké mohou nastat následky po činu. Kde hledat odbornou pomoc. Jak jsou tyto činy zakotveny v legislativě.

Šestá kapitola uvádí kazuistiku jak obětí, tak pachatelů. Jsou zde odhaleny příklady ze života obětí i pachatelů.

Anotace:

V současné době je problém sexuálně motivovaných vražd, pedofilie a zneužívání skloňován ve všech pádech. Denně slyšíme v televizi, rozhlase, čteme v novinách nebo internetu o takových případech. Hned jak si přečteme titulek, tak se v našich hlavách začne odehrávat zvláštní myšlenkový proces. Proto jsem chtěla zjistit o tomto tématu něco více. Co vede pachatele k tomuto činu a pochopit důvody, které vedou oběť k tomu, aby se nechala zlákat. Zda to bylo dobrovolné nebo násilím přinucené.

Z hlediska ochrany dětí považuji za důležité, zamyslet se nad možnostmi prevence negativních projevů „nositelů jiných sexuálních odlišností,“ kteří by měli být již v počátcích rozvoje své sexuality seznámeni s tím, že mohou být nositeli pedofilie nebo jiné parafilie. Ale také je důležité seznámit s touto tematikou paradoxně „budoucí oběti.“

Doufám, že má práce přispěje k tomu, aby se lidé začali dívat kolem sebe. Všimli si osob, které jsou kolem a začali spolu více komunikovat. Snad i trochu přiblíží toto téma všem, kteří chtějí tak jako já pochopit co se děje s člověkem, který cítí svou sexualitu jinak. A jak se cítí osoba, která se stane obětí. Je těžké s tím jít ven a někdy je pro oběť horší svědectví než samotný čin na něm spáchaný.

Abstract:

Currently, the problem of sexually motivated murders, pedophilia and abuse of inflection in all crashes. Every day we hear on television, radio, read in the newspapers or the internet about such cases. As soon as you read the headline, so in our head will place a special process of thought. So I wanted find out about this topic a little more. What is the main perpetrator of this act and understand the reasons which lead the victim to let herself be tempted. Whether it was voluntary or forced by violence.

To protect the children consider it important to reflect on the possibilities of prevention of negative expressions' right of other sexual variations, "which should already be in the early development of their sexuality, familiar with the fact that they can be carriers of pedophilia or other Paraphilia. But it is also important to familiarize themselves with this theme, paradoxically, the "future victims."

I hope that my work will help to ensure that people began to look around. Noticed the people that are around and started to communicate more. Perhaps a little closer to the subject for all who want to as I understand what is happening with people who feel their sexuality differently. And how they feel about a person who becomes a victim. Is it hard to go out and sometimes the victim is worse than the evidence itself an act committed upon him.

Klíčová slova:

deviace, deviant, sexuální, pedofil, perverze, zneužití, sex, prevence, dítě, nezletilý, rodiče, škola, internet, pachatel, oběť, trestný čin související se sexuálním násilím, mravnostní trestné činy.

Keywords:

deviance, deviant, sexual, child molester, perversion, abuse, sex, prevention of, child, minor, parents, school, internet, offender, victim, crime related to sexual violence, crimes against morality.

Seznam literatury:

ZÁKONY

1. Zákon č.40/2009 Sb. trestní zákoník

PUBLIKACE

2. BISHOP, C. *Lidský duch a sexualita - magie, tradice, současnost*, Knižní klub/Práh, Praha, 1997, ISBN 80-7176-540-6
3. BORNEMAN, E. *Encyklopedie sexuality*, Victoria Publishing a. s. Praha, 1990, ISBN 80-85605-17-1
4. GÖDTEL, R., *Sexualita a násilí*. Český spisovatel. Praha, 1994, ISBN 80-202-0512-8
5. CHASSEGUETOVÁ-SMIRGELOVÁ, J., *Kreativita a perverze*. Portál. Praha, 2001, ISBN 80-7178-509-1
6. KOLÁŘSKÝ, A. *Jak porozumět sexuálním deviacím*. Galén. Praha, 2008, ISBN 978-80-7262-504-8
7. KOVÁŘ, P. a kol. *Sexuální agrese*. Maxdorf. Praha, 2008, ISBN 978-80-7345-161-5
8. KRAUS, B., SÝKORA, P. *Sociální pedagogika 1*. BonyPress, Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009.
9. Leah OTIS-COUR, *Rozkoš a láska, dějiny partnerských vztahů ve středověku*, Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o., Praha ISBN 80-7021-542-9
10. MUFSONOVÁ, S., KRANZOVÁ, R. *O týrání a zneužívání*, Lidové noviny, s. r. o., Praha, 1996, ISBN 80-7106-194-8
11. PONDĚLÍČEK I., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ J., *Lidská sexualita, jako projev přirozenosti a kultury*, Avicenum, Praha, 1974, ISBN 08-074-74
12. WEISS, P., *Sexuální deviace, klasifikace, diagnostika a léčba*. Portál. Praha, 2002, ISBN 80-7178-634-9
13. WEISS, P., *Sloupky o sexu*, Mladá fronta a. s., Praha, 2010, ISBN 978-80-204-2188-3
14. WEISS, P., ZVĚŘINA, J., *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*, Portál, s.r.o., Praha, 2001, ISBN 80-7178-558-X

WEBOVÉ STRÁNKY

15. NADACE NAŠE DÍTĚ, www.nadacenedite.cz
16. PERSEFONA – Služby obětem: domácího násilí, sexuálního násilí, znásilnění, www.persefona.cz
17. SPONDEA – Krizové centrum pro děti a mládež, Intervenční centrum pro oběti domácího násilí, www.spondea.cz
18. www.novinky.cz

Jiné zdroje

19. BRAUN, R., FIALA, F., a kol., *Sexuální výchova, Problematika dětské pornografie a její prevence na škole, příručka pro učitele*, vydal VUP ve spolupráci s MŠMT, Praha, 2003
20. ŽÁK, K., *Bakalářská práce – Pedofilie*, Masarykova univerzita Brno, Brno, 2009, <http://is.muni.cz/th/174448/peaf-b/>
21. TOMANOVÁ, L., REFLEX č. 45/2009, 5. 11. 2009, www.reflex.cz/scripts/
22. SKLENÁŘOVÁ, K., *Bakalářská práce - Sexuální delikty páchané na dětech*, IMS Brno, Brno 2010

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1. - Statistický výkaz č. 1 – kriminalita za období 1. 1. 2011 – 28. 2. 2011

Příloha č. 2. – Útoků na děti ubylo, ale počet znásilněných a zavražděných dětí roste, 10. 11. 2010

Příloha č. 4. – Desatero bezpečného internetu, ochrana osobních údajů

Příloha č. 1

Zdroj: Policejní prezidium

Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období 1. 1. 2011 do 28. 2. 2011

Česká republika

TSK	Název	Zjištěno	z toho	celkem	objasněno		škody v tis. Kč	
			ukončeno prověřování	v prověřování	počet	dodatečně	celkem	zajištěno
201	Znásilnění	103	52	91	51	13	5	0
202	Sexuální nátlak	5	1	6	1	1	0	0
211	Pohlavní zneužívání v závislosti	13	4	27	4	6	0	0
212	Pohlavní zneužívání ostatní	163	77	130	75	34	0	0
213	Komerční forma sex. zneužívání v závislosti	0	0	0	0	0	0	0
214	Komerční forma sex. zneužívání ostatní	0	0	0	0	1	0	0
231	Ostatní sexuální úchytky	20	10	13	6	3	0	0
241	Šíření pornografie	27	21	15	21	2	0	0
251	Ohrožování pohlavní nemoci	2	0	2	0	1	0	0
252	Ublížení na zdraví pohlavní nemoci	0	0	0	0	0	0	0
253	Ublížení na zdraví pohl. nemoci z nedbalosti	0	0	1	0	0	0	0
271	Kuplířství	9	5	8	5	0	0	0
280	Soulož mezi příbuznými	2	0	3	0	1	0	0
281	Obchodování s lidmi	3	2	11	2	0	0	0
290	Ostatní mravnostní trestné činy	56	38	49	36	3	0	0
201-290	Mravnostní činy celkem	403	210	356	201	65	5	0

TSK	Název	pod vlivem	z toho alkohol	Spácháno skutků			
				recidivisté	nezletilí	mladiství	děti
					1 - 14 let	14 - 17 let	1 - 17 let
201	Znásilnění	9	7	30	3	3	6
202	Sexuální nátlak	1	1	2	0	0	0
211	Pohlavní zneužívání v závislosti	0	0	5	0	0	0
212	Pohlavní zneužívání ostatní	3	3	26	6	16	22
213	Komerční forma sex. zneužívání v závislosti	0	0	0	0	0	0
214	Komerční forma sex. zneužívání ostatní	0	0	1	0	0	0
231	Ostatní sexuální úchytky	2	2	5	0	0	0
241	Šíření pornografie	0	0	3	0	0	0
251	Ohrožování pohlavní nemoci	0	0	1	0	0	0
252	Ublížení na zdraví pohlavní nemoci	0	0	0	0	0	0
253	Ublížení na zdraví pohl. nemoci z nedbalosti	0	0	0	0	0	0
271	Kuplířství	0	0	1	0	0	0
280	Soulož mezi příbuznými	0	0	1	0	0	0
281	Obchodování s lidmi	0	0	1	0	0	0
290	Ostatní mravnostní trestné činy	0	0	11	0	0	0
201-290	Mravnostní činy celkem	15	13	87	9	19	28

TSK	Název	celkem	recidivisté	Stíháno, vyšetřováno osob		
				nezletilí	mladiství	ženy
				1 - 14 let	14 - 17let	
201	Znásilnění	47	20	2	3	0
202	Sexuální nátlak	1	1	0	0	0
211	Pohlavní zneužívání v závislosti	10	5	0	0	0
212	Pohlavní zneužívání ostatní	76	24	6	15	1
213	Komerční forma sex. zneužívání v závislosti	0	0	0	0	0
214	Komerční forma sex. zneužívání ostatní	1	1	0	0	0
231	Ostatní sexuální úchytky	7	4	0	0	0
241	Šíření pornografie	3	1	0	0	0
251	Ohrožování pohlavní nemoci	1	1	0	0	0
252	Ublížení na zdraví pohlavní nemoci	0	0	0	0	0
253	Ublížení na zdraví pohl. nemoci z nedbalosti	0	0	0	0	0
271	Kuplířství	3	2	0	0	0
280	Soulož mezi příbuznými	2	1	0	0	1
281	Obchodování s lidmi	2	1	0	0	1
290	Ostatní mravnostní trestné činy	4	0	0	0	0
201-290	Mravnostní činy celkem	157	61	8	18	3

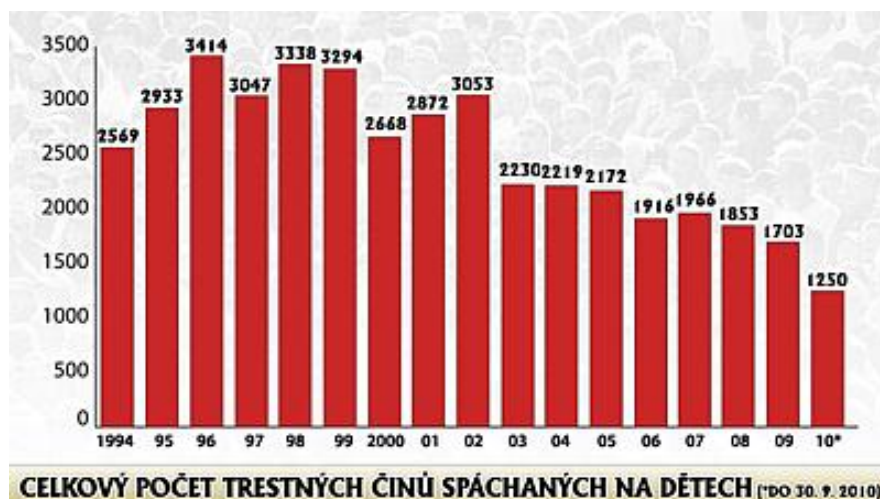
Příloha č. 3

Zdroj: <http://www.novinky.cz/domaci/215666-utoku-na-deti-ubylo-ale-pocet-znasilnenych-a-zavrazdenych-deti-roste.html>, 11. listopadu 2010

Útoků na děti ubylo, ale počet znásilněných a zavražděných dětí roste

Policejní statistiky v posledních letech ukazují, že roste počet zavražděných a znásilněných dětí. Přestože dlouhodobě ubylo trestných činů, jejichž oběťmi se staly děti ve věku do čtrnácti let, a počet znásilněných i zavražděných dosáhl před čtyřmi roky minima, v posledních letech číslo opět mírně šplhá směrem vzhůru.

Z policejních statistik z posledních šestnácti let vyplývá, že nejvíce násilných a mravnostních trestných činů spáchaných na dětech se stalo v roce 1996, kdy bylo nahlášeno 3414 případů. Nejméně případů bylo evidováno v roce 2009 a to 1703. V roce 2010 pokles pokračoval. Za prvních devět měsíců roku 2010 došlo k 1250 takovým případům.

Statistiky dokazují, že se děti stávají nejčastěji oběťmi pohlavního zneužívání. Nejvíce takto postižených zaznamenala policie v roce 1996, kdy se jich vyskytlo 1250. Naopak v roce 2006 jejich počet klesl téměř na polovinu, kde se ustálil.

Ředitelka nadace Naše dítě Zuzana Baudyšová se ale drží zpátky a opakuje známou pravdu: *"Rozkryté případy jsou jen vrcholem ledovce. Většina z nich zůstane za zdmi domu, kde k nim dochází. Obávám se, že počet reálných případů se spíše zvyšuje. To je druhá stránka demokracie: Mnozí lidé si myslí, že mohou všechno, a rodiče se domnívají, že dítě je jejich majetek, s kterým mohou nakládat podle své vůle."*

Určitý posun k lepšímu ale zaznamenává v přístupu lidí. *"Už vědí, že případy ubližování na dětech nejsou science fiction, ale tvrdá realita. Začínají mít větší kuráž a nebojí se je oznámit, snaží se dětem pomoci. Přesto však překážkou stále zůstává obava, že se vše obrátí proti nim."* Zdůrazňuje proto, že orgány činné v trestním řízení jsou na požádání povinné držet totožnost dotyčného v tajnosti, a lidé by se tak neměli bát ozvat.

Roste počet usmrcených dětí

Počet zavražděných dětí se po skokovém poklesu v minulých letech opět zvyšuje. Zatímco v roce 2003 detektivové hledali vrahy 6 dětí, v roce 2006 bylo zavražděno 8 dětí, a to se sexuálním, loupežným, osobně motivovaným či jiným podtextem. V roce 2007 se stalo 15 vražd dítěte. Do září 2010 už kriminalisté evidují 14 zavražděných a k tomu dalších 7 usmrcených dětí z nedbalosti.

Počet znásilnění ohlášených dětmi od roku 1994 klesl přibližně na polovinu. Nejméně jich bylo v roce 2006, kdy trestný čin ohlásilo 46 postižených. Od té doby však hodnota opět dosahuje vyšších čísel. Například od ledna do září roku 2010 bylo takových případů spácháno 51.

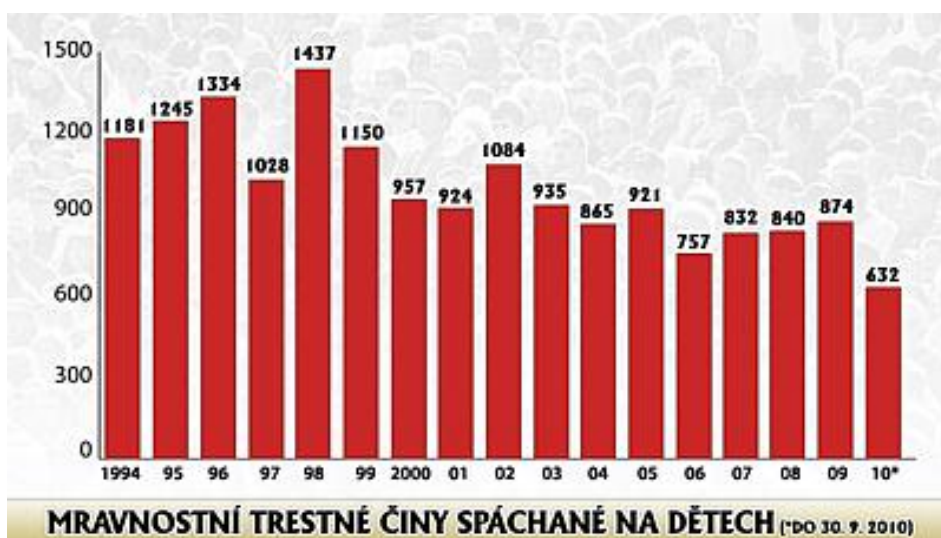

Většinu zmizelých se podaří do několika dnů nalézt

Policie ročně také pátrá přibližně po tisícovce zmizelých dětí. Většinou se navíc jedná o drobné záležitosti, kdy se dotyční pouze ztratili a během krátké doby se opět našli. Nejvíce pohřešovaných dětí za posledních deset let bylo v roce 2002 a to 1122, naopak nejméně v roce 2009 to bylo 727 dětí. K prvnímu listopadu roku 2010 bylo vyhlášeno pátrání po 476 osobách mladších 15 let. Každoročně se množí případy pohřešovaných svěřenců, ty se ovšem řadí do samostatné kategorie, jelikož se často jedná o notorické útěkáře. Klasické únosy jsou podle ní ojedinělé. Ve většině případů se jedná o takzvané rodičovské únosy, kdy se otec s matkou o svého potomka navzájem přetahují. Přibližně 98 % pohřešovaných se nakonec podaří vypátrat. Za posledních třináct let zmizely naprosto beze stopy pouze tři děti. Tou poslední byla zatím Anička Janatková, která se ztratila 13. října 2010 v pražské Troji. Ta byla nalezena 16. března 2011.

Mravnostních trestných činů ubylo, některé se však jen těžko odhalují

Vedle násilných trestných činů se děti také často stávají oběťmi mravnostních činů. Zatímco na chlapcích jsou přibližně šestkrát více páchany násilnosti, dívky třikrát častěji podléhají mravnímu ohrožení. Každoročně je doloženo několik případů, kdy došlo ke kuplířství, obchodu za účelem pohlavního styku, komerční formě sexuálního zneužívání či obchodování se ženami. Podobné případy se však podaří zjistit pouze v řádu jednotek za rok. Tuto trestnou činnost označují policisté za latentní - existuje, ale málokdy se jí podaří odhalit.

Zdroj: institut pro kriminologii a sociální prevenci, Šárka Blatníková, MVČR.cz

Příloha č. 3

Zdroj: www.bezpecnyinternet.cz

Ochrana osobních údajů na sociálních sítích

Pečlivě si zkontrolujte podmínky užívání služby. V případě porušení podmínek nebo nalezení závadného obsahu, kontaktujte technickou podporu. V závažných případech kontaktujte i policii. Při registraci na sociální síti jsou vyžadována různá data a údaje. Jejich uvedení je často nepovinné, ale může rozhodovat o úspěšnosti vyhledání nebo zviditelnění uživatele. Mezi takové údaje patří např. jméno a příjmení, telefon, adresa bydliště nebo další osobní údaje. Před zaregistrováním na některou síť se ubezpečte, jak je v licenčním ujednání popsáno nakládání s osobními údaji ze strany provozovatele. **Mnohé sociální sítě používají údaje z profilů uživatelů a nabízejí je třetím stranám.** Může se tedy stát, že vaše telefonní číslo nebo adresa zveřejněná na síti budou poskytnuty pro reklamní účely. Některé sítě nabízejí ve svém rozhraní jiné aplikace. Například hraní her, lokalizaci na mapě nebo sdílení obsahu. **Pečlivě si proto zkontrolujte, zda nedáváte svolení k odeslání vašich osobních dat, nebo dokonce neposkytujete adresář vašich přátel.** Obecně platí, že čím méně toho o sobě vyplníte, tím méně se vám může stát. Nejčastěji je zveřejněný obsah zneužit pro vytváření falešných identit nebo ke kyberšikaně.

Desatero bezpečného internetu

1. Nedávej nikomu adresu ani telefon, nevíš, kdo se skrývá za monitorem na druhé straně.
2. Neposílej nikomu, koho neznáš, svou fotografii a už vůbec ne intimní. Svou intimní fotku neposílej ani kamarádovi nebo kamarádce. Nikdy nevíš, co s ní může někdy udělat.
3. Udržuj hesla k e-mailu i jiné v tajnosti, nesděluj je ani blízké kamarádovi.
4. Nikdy neodpovídej na neslušné, hrubé ani vulgární e-maily a vzkazy. Ignoruj je.
5. Nedomlouvej si schůzku přes internet, aniž bys o tom řekl někomu jinému.
6. Pokud narazíš na obrázek, video nebo e-mail, který tě šokuje, opusť webovou stránku.
7. Svěř se dospělému, pokud tě stránky nebo něčí vzkazy uvedou do rozpaků, nebo tě dokonce vyděsí.
8. Nedej šanci virům. Neotvírej přílohu zprávy, která přišla z neznámé adresy.
9. Nevěř každé informaci, kterou na internetu získáš.
10. Když se s někým nechceš bavit, nebav se.